

સ્ને. આર્કિબ :-

શો-C, આંદો ટેનામેન્ટ,
વડાપુર રેલ્વે સ્ટેશનની પાસે,
બેંગલૂર, અમદાવાદ - 380004.

:: Visit us ::

E-mail :-

info@vikalp.org / vikalpahd@gmail.com

Website :- www.vikalp.org

Contact :- 079 - 2682 2000

<https://www.facebook.com/vikalpgroup> | <https://www.youtube.com/user/vikalpgroup>
<https://twitter.com/vikalpgroup> | <https://www.instagram.com/vikalpahd>

“વિકલ્પ” એક સ્વૈચ્છિક સંસ્થા છે, જે ભારતમાં મૂળનિવાસી અને તકવંચિત સમુદાય સાથે કાર્ય કરે છે, જેમાં સ્થાયી વિકાસ લક્ષ્યાંકો (SDGs), આબોહવા પરિવર્તન, સામાજિક વનીકરણ અને જૈવ-વિવિધતા, કુદરતી સંસાધન વ્યવસ્થાપન તેમજ મહિલા સશક્તિકરણ અને ટકાઉ આજુવિકા સામેલ છે.

“વિકલ્પ” સંસ્થા વર્ષ ૨૦૦૨માં ખેડેર ટ્રસ્ટ અધિનિયમ, ભારત હેઠળ નોંધણી નંબર ઈ/૧૫૭૭૩/અમદાવાદ તરીકે નોંધાયેલ છે. “વિકલ્પ” સંસ્થા વિવિધ રાજ્ય સર્વીય તેમજ રાષ્ટ્રીય કક્ષાના વિવિધ લેટરવર્ક સાથે જોડાયેલ છે તેમજ આંતર-રાષ્ટ્રીય કક્ષાઓ UNFCCC, UNCCD અને CBD સાથે સત્તાવાર માન્યતા ધરાવે છે અને UN ECOSOC સાથે વિશેષ સલાહકાર તરીકે પણ સામેલ છે.

“વિકલ્પ” સંસ્થા ટકાઉ પરંપરાગત કૃષિ ઉત્પાદન અને સામાજિક વનીકરણ દ્વારા આબોહવાને અનુકૂળ સર્વસમાવિષ વિકાસ માટે મૂળનિવાસી અને તકવંચિત સમુદાય સાથે કાર્ય કરે છે, જે ટકાઉ ખાદ્ય સુરક્ષા, સ્વસ્થ સમાજ અને સમુદાયને બંધારણીય અધિકારો દ્વારા ગૌરવપૂર્ણ જીવન જીવના અધિકાર અને માનવ શિક્ષાયારના જીવન તરફ દોરી જાય છે. વિકલ્પ સંસ્થા પરંપરાગત અનાજ/ધાન્ય તેમજ પૌષ્ટિક ઓવા મિલેટ-જડા/હલકા (પચવામાં સરળ)/બરછટ ધાન્ય આધારિત જૈવિક ટકાઉ કૃષિ પ્રણાલીની સાથે સાથે સમુદાયમાં ફળ અને પરંપરાગત વન્ય વૃક્ષોના વાવેતરને પ્રોત્સાહન અને ટેકો આપે છે, જેથી કૃપોષણ અને આબોહવા પરિવર્તનનો સામનો કરી શકાય, માટીને સુરક્ષિત કરી, ભૂમિને પુનઃજીવિત અને તંદુરસ્ત/ઉપજાઉ બનાવી શકાય, પર્યાવરણ સાથે સંતુલન રાખી સહકારી ધોરણે અને સામાજિક ન્યાયના પરિપ્રેક્ષયથી ગુજરાત અને ભારત દેશમાં મૂળનિવાસી અને તકવંચિત સમુદાય, તેમાંથી ખાસ કરીને મહિલાઓને સક્ષમ કરી તેમની આજુવિકામાં વધારો કરવાના અને ટકાઉ બનાવવાના પ્રયત્નો કરે છે.

સંસ્થાકીય સપનું
VISION

બંધારણીય અધિકારો દ્વારા ટકાઉ ખાદ્ય સુરક્ષા અને સતત આજુવિકા સાથે ગૌરવપૂર્ણ જીવન તરફ દોરી જાતા સ્વસ્થ સમાજ તેમજ આબોહવાને અનુકૂળ સર્વસમાવિષ વિકાસ સાથેનું વિશ્વ.

આબોહવાને અનુકૂળ સર્વસમાવિષ વિકાસ માટે સમુદાયને સક્ષમ બનાવવો, જે સહકારી ધોરણે સામાજિક ન્યાયના પરિપ્રેક્ષયથી પરંપરાગત કૃષિ ઉત્પાદન અને સામાજિક વનીકરણ દ્વારા ટકાઉ ખાદ્ય સુરક્ષા અને સતત આજુવિકા તરફ દોરી જાય.

સંસ્થાકીય ધ્યેય
MISSION

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

1 NO POVERTY

2 ZERO HUNGER

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

5 GENDER EQUALITY

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

10 REDUCED INEQUALITIES

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

15 LIFE ON LAND

13 CLIMATE ACTION

‘વિકલ્પ’ સંસ્થાની ભૂમિકા :

વિકલ્પ ગ્રામ્ય સમુદાયમાં આબોહવા પરિવર્તન અંગે જાગૃતિ લાવવાની સાથે સાથે ગ્રામીણ સ્તરે જમીનની જળવણી, સુધારણા માટે સામાજિક વનીકરણ કરે છે. રાસાયણિક ખાતરના બદલે ઓર્ગનિક ખાતરનો ઉપયોગ કરી સજીવ ખેતી કરવા માટે ગ્રામીણ સમુદાયને જાગૃત કરવાનો પ્રયાસ હાથ ધરે છે. સમગ્ર જીવસૂચિને નુકસાન કરતાં પરિબળોની વ્યાપક સ્તરે સમજ ફેલાવે છે. વિકલ્પ પરંપરાગત અનાજ અને મિલેટનાં બિયારણોનો સંગ્રહ અને વિતરણ કરી ખેડૂતોને પરંપરાગત અને પ્રાકૃતિક ખેતી માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.

સામાજિક વનીકરણ : વિકલ્પ દ્વારા સામાજિક વનીકરણ, લોક ભાગીડારીથી થથ રહ્યું છે. વર્ષ ૨૦૧૬ થી ૨૦૨૪ સુધીમાં ૩,૫૩,૫૨૮ ફણફળાદિ અને વન્ય છોડ રોપવામાં આવ્યા. ગુજરાતના ૧૫૦ ગામોમાં ૫૦૦૦ જેટલા કુટુંબોના સહયોગથી વૃક્ષારોપણ કરવામાં આવ્યું છે. મુખ્યાત્મે તાપી અને ડાંગ બિલ્લાના ગામોમાં કરવામાં આવે છે. રોપણીથી માંડીને છોડની કાળજી લેવા સુધીનું પદ્ધતિસરનું માર્ગદર્શન પૂરુષ પાડવામાં આવે છે. વૃક્ષના ઉછેરની જવાબદારી સમુદાય પોતે જ લે છે, જેને કારણે રોપાઓનું મુલ્યું પ્રમાણ ૧૫ થી ૨૦ ટકા કરતાં પણ ઓછું રહે છે. વાતાવરણ પરિવર્તનની સમસ્યા સામે વનીકરણ એક અસરકારક ઉપાય છે. વનીકરણ દ્વારા ગલોબલ વોર્મિંગ અને આબોહવા પરિવર્તન સામેના પડકારોનો ઉપાય શોધાય છે. સામાજિક વનીકરણનો ઉદેશ્ય આરોગ્ય, આજીવિકા સાથે પર્યાવરણ બચાવવા માટેનો છે.

ભૂમિ ઉત્પાદક સંઘ : જમીન સુરક્ષા અને સુધારણાના ભાગરૂપે વિકલ્પ રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓને બદલે ફુદરતી ખાતરો અને દવાઓ વાપરવાની તાલીમો ખેડૂતોને આપે છે, જાગૃતિ માટે પરિકાઓ દ્વારા પ્રયાર પ્રસાર કરે છે. ખેડૂતોનું સંગઠન બનાવીને તેમને જમીન બચાવવા અને જમીન સુધારણા માટે સતત માર્ગદર્શન અને તાલીમો પૂર્ણ પાડે છે.

પરંપરાગત ખેતી : હાઇબ્રિડ બિયારણો, મૌદ્યા ખાતરો તેમજ અન્ય ખર્યાઓને લીધે ખેતી મૌદ્યી બની છે, જેથી પરંપરાગત અને બરછટ ધાન (મિલેટ)ની ખેતી માટે ખેડૂતોને પ્રોત્સાહિત કરાય છે. આ માટે “બીજ બેંક” પણ શરૂ કરવામાં આવી છે જેમાં પરંપરાગત ધાનનું બિયારણ એકપ્રતિ કરાય છે અને ખેડૂતોને પૂર્ણ પાડવામાં આવે છે. પરંપરાગત બિયારણનું ઉત્પાદન કરવા માટે ખેડૂતોને પ્રોત્સાહિન અપાય છે.

સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ : સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ જમીન સંરક્ષણ અને જમીન સુધારણા માટે એક રાજ્ય વ્યાપી સંગઠન ઉભું કરવાનો વિકલ્પનો પ્રયાસ છે. આ અભિયાનમાં સંસ્થાઓ અને જમીન સાથે જોડાયેલા લોકો સાથે ચર્ચા વિચારણા થાય છે.

“જમીન જીવશે તો જીવસૂચિ જીવશે”

તો ચાલો, જમીન પ્રત્યે આપણી વકાદારી નિભાવીએ (Let's Be Loyal to The Land), સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ (Stand For Land) અભિયાન સાથે જોડાઈને, બીજા સાથીઓને જોડીએ આ અભિયાનને આપણી ધરતી મા માટે જનઅંદોલન બનાવીએ.

**STAND
FOR
LAND**
LET'S BE LOYAL TO THE LAND

આબોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેનજ):

ઉનાળામાં ખૂબ ગરમી કે વરસાદ કે ઢંડી પડવી, શિયાળામાં ખૂબ ઢંડી, ગરમી કે વરસાદ પડવો, ચોમાસામાં ખૂબ વરસાદ, ગરમી કે ઢંડી પડવી તો કચારેક વાવાગોડું આવતું, પૂર આવતું, અસહ્ય ગરમી-વરસાદ કે ઢંડી પગેઠેનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે, જે આપણે છેલ્લાં ઘણાં ઘણાં વર્ષાથી જોઈ રહ્યાં છીએ, જેને આવોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેનજ) કહેવાય.

આબોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેનજ) કાચણે થએ રહ્યું છે?

- કોલસો, તેલ અને ગેસ જેવાં બળતણ/અંધાણે બાળવાથી,
- વૃક્ષોને કાપી-જૂંગલોનો નાશ કરવાથી,
- પ્લાસ્ટિક-દ્વારા (ધલેકદ્રોનિક કચરો) નો વધુ પડતો ઉપયોગ કરવાથી,
- ઔદ્યોગિક કચરાને નદી-તળાવ-દરિયામાં ઠાલવવાથી,
- ખેતીમાં રાસાયણિક ખાતર અને જંતુનાશક દવાઓનો અતિશય ઉપયોગ કરવાથી,
- ખોરાક અને પાણીનો બગાડ કરવાથી...
આબોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેનજ) થએ રહ્યું છે.

આબોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેનજ)થી માનવજીવન અને જીવ સૃષ્ટિ પર થતી અસરો:

- કોલસો, તેલ અને ગેસ જેવાં બળતણ/અંધાણે બાળવાથી હવાનું પ્રદૂષણ વધી રહ્યું છે, જેના લીધે દમ, શરદી, ખાંચી, અસ્થાના જેવાં હવાજર્યા રોગોનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે.
- વૃક્ષોને કાપીને જૂંગલોનો નાશ કરવાથી હવામાના કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (ફેરી વાયુ)નું પ્રમાણ વધે છે અને ઓક્સિજન (પ્રાણવાયુ)નું પ્રમાણ ઘટે છે, જેની સમગ્ર જીવસૃષ્ટિ પર ભયંકર અસર પડે છે. તાજેતરમાં ઓક્સિજન કેટલો કિંમતી છે તે આપણે સહૃદ્યે કોરોના મહામારીમાં અનુભવી લીધું છે.
- ઈ-વેસ્ટ (નકારી ધલેકદ્રોક ચોજવટુંથોનો કચરો), પ્લાસ્ટિક કચરો અને ઔદ્યોગિક કચરો જમીન પર ઢાલવવાથી તે જમીન પર ફૂલાય છે અને જમીનમાં પણ ઉતરે છે, જેની વર્ષા સુધી નિકાલ થતો નથી, જેના લીધે જમીન પ્રદૂષિત અને બિનઉપલબ્ધ બને છે. ઈ-વેસ્ટનો ચોગ્ય નિકાલ ન થવાના કારણે તેને બાળવાથી, તેમાંથી નિકળતા ધૂમાડાને લીધે કન્સર જેવા અસાધ્ય રોગો વધી રહ્યા છે.
- ઈ-વેસ્ટ, પ્લાસ્ટિક કચરો અને ઔદ્યોગિક કચરો નદી-તળાવ-દરિયામાં ઢાલવવાથી જળયાર જીવસૃષ્ટિને નૃકસાન થાય છે અને પાણી પ્રદૂષિત થાય છે. જળયાર જીવો કચરાને ખોરાક સમજુ આરોગે છે અને મૃત્યુ પામે છે, પાણીજર્ય રોગો થાય છે.
- ખેતીમાં રાસાયણિક ખાતરનો વધુ ઉપયોગ કરવાથી ચોખા, ઘઉં અને અન્ય દાનોની ખેતી મૌંદી થએ રહી છે. રાસાયણિક ખાતરનો વધારે ઉપયોગ કરવાથી જમીન બગાડી રહી છે, બિનઉપલબ્ધ (વાંજણી) બની રહી છે. આથી કૃષ્ણ ઉત્પાદન દિન-પ્રતિદિન ઘટી રહ્યું છે. રાસાયણિક ખાતરોથી અનાજ, શક્કાજ અને ફળોની પોણિકતા ઘટવા લાગી છે, જેથી મહિલાઓ અને બાળકોમાં કુપોષણનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે.

ગ્લોબલ વાર્મિંગના પડકારો સામે “વિકલ્પ” :

ગ્લોબલ વાર્મિંગને લીધે અતું પરિવર્તન થએ રહ્યું છે. ખેતી પર વિપરીત અસરો થએ છે. વૃક્ષો કપાવાથી, પ્રદૂષણ વધવાથી સમસ્યાઓ વધી રહી છે. વિકલ્પ રોચિંદીક સંસ્થાઓ આ પડકારો સામે અસરકારક પગાલા ભર્યા છે.

- બે લાખથી વધુ વૃક્ષોનું સામાજિક વનીકરણ કર્યું છે અને દર વર્ષ ૨૦ હજારથી વધુ વૃક્ષો રોપવાનું નક્કી કર્યું છે. વૃક્ષરોપણ સમુદ્દરની ભાગીદારી અને જવાબદારીથી કરવામાં આવે છે. વૃક્ષો રોપાં બાદ પણ તેની સારસંભાળ લઈને તેને ટકાવી રાખવામાં આવે છે.
- ખેડૂતોમાં જાગૃતિ ફેલાવીને વૃક્ષારોપણના આર્થિક, સામાજિક અને પર્યાવરણીય ફાયદાઓની સમજ આપવામાં આવે છે.
- ઓછા પાણીએ અને ઓછા ખર્ચ થતી સજ્જવ ખેતી, રાસાયણિક ખાતરો અને જંતુનાશક દવાઓને બદલે કુદરતી ખાતર અને કુદરતી રોગનિવારક દવાઓ વાપરવા માટે તાલીમો અને માહિતી આપવામાં આવે છે.
- પરંપરાગત ખેતી, બરછટ ધાન (મિલેટ)ની ખેતી કરવા માટે ખેડૂતોને પ્રેરણ આપાય છે. પરંપરાગત બિયારણોની બીજી બેંક ઉભી કરીને ખેડૂતોને આપવામાં આવે છે.
- જમીનનું ધોવાણ આટકાવીને તેને ફળદૂપ બનાવવાના સંધાર પ્રયાસો થાય છે.
- ગ્લોબલ વાર્મિંગને લીધે ખેતીમાં થથું નૃકશાન રોકડા અને જમીન તેમ જ પર્યાવરણાનું રક્ષણ કરવા પ્રાકૃતિક ખેતી સાથે ફળાઓ વૃક્ષો રોપવા માટે ખેડૂતોને તાલીમો દ્વારા જાગૃતિનું કામ થાય છે.
- ભૂમરા સામે બરછટ ધાનની ખેતી, આરોગ્ય માટે ઘર અંગારે અને ખેતરમાં ફળાઓ ઝાડની ખેતી, પશુપાલન માટે વનીકરણ અને બરછટ ધાનની ખેતી પોષણથુક્તા ચારો પૂરો પાડે છે.

વ्यक्तिगत माहिती

नाम:.....

सरनामुँ:.....

मोबाईल नंबर:..... /

ईमेल:.....

अन्य माहिती

ડोक्टर:..... ब्लड ग्रुप:.....

आधार कार्ड नं.:..... पान कार्ड नं.:.....

अगात्यना संपर्क नंबर :.....

वीमा पोलिसी:.....

કટોકટીના કિસ્સામાં, ફૂપા કરીને સંપર્ક કરો

नाम:.....

संબंધ:..... ફોન/મો.નं.:.....

नाम:.....

संબंધ:..... ફોન/મો.નं.:.....

આગાત્યના સંપર્ક નંબર

પોલીસ - ૧૦૦ | ફાયર - ૧૦૧ | એમ્બ્યુલન્સ - ૧૦૨ | હોસ્પિટલ ઓન વીલ - ૧૦૪
અક્સમાત - ૧૦૮ | અભ્યમ - ૧૮૧ | મહિલા હેલ્પલાઈન નં. - ૧૦૮૧ | ચાર્ટલ લાઈન - ૧૦૮૮

FIELD OFFICES :-

:: વધ્ય - ડાંગ ::

પોલીસ સ્ટેશનની બાજુમાં,
સરકારી શો-મિલની સાથે,
વધ્ય - ડાંગ

:: તાલીમ કેન્દ્ર - કોસમાળ ::

મુ. કોસમાળ,
તા. વધ્ય, જિ. ડાંગ

:: તાલીમ કેન્દ્ર - કરોડ ::

મુ. ફૂલ ઉમરાણ,
પોસ્ટ: કરોડ, તા. ઉર્ધ્વલ,
જિ. તાપી

:: તાલીમ કેન્દ્ર - તાપી ::

સોનગઢ નવાપુર હાઇવે,
મીરકોટથી અંદર તરફ,
યુટી - પટરુલી ગામ, ઉર્ધ્વલ- તાપી

સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘના સતત ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો સબંધિત વિકલ્પની કામગીરી.

SDG 1 - ગરીબી નાખુદી :
દરેક જગ્યાએથી ગરીબીના તમામ સ્વરૂપોનો અંત લાવવો.

2 ZERO HUNGER

SDG 2 - ભૂજમરો નાખુદી :
ભૂજમરાનો અંત, ખાદ્ય સુરક્ષા પ્રાક કરાવીને પોષણ દરમાં સુધારો કરવો, ટકાઉ અને પોષણાકાંશ ફૂઝિને પ્રોત્સાહન આપવું.

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

SDG 3 - સારું સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી :

તંડુરસ્ત જીવન અને સુખાકારી પ્રાક થાય તે માટે દરેક ઉમરના લોકોને પ્રોત્સાહન આપવું.

5 GENDER EQUALITY

SDG 5 - સ્ત્રી પુરુષ (જેન્ડર) સમાનતા :
લિંગ સમાનતા લાવવી અને દરેક મહિલાઓ તથા ભાળકીઓનું કશાકિરણ કરવું.

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

SDG 8 - યોગ્ય / માફકસરનું કામ અને આર્થિક વિકાસ :

સતત, વ્યાપક અને ટકાઉ આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું તથા સંપૂર્ણ અને ઉત્પાદક રોજગારી પૂરી પાડવી. દરેકને યોગ્ય કામ મળી રહે તેની કાળજી રાખવી.

10 REDUCED INEQUALITIES

SDG 10 - અસમાનતા દૂર કરવી :

દેશની અંદર અને દેશોની વચ્ચે રહેલી અસમાનતાને ઘાટાડવી.

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

SDG 12 - જવાબદારીભર્યો વપરાશ અને ઉત્પાદન :

જવાબદારીભર્યો વપરાશ અને ઉત્પાદનનો પ્રયાસ કરવો.

13 CLIMATE ACTION

SDG 13 - આભોહવા પરિવર્તન સામે પગલાં ભરવાં :

આભોહવા પરિવર્તન અને તેની અસરોનો સામનો કરવા માટે અસરકારક પગલાં ભરવાં.

15 LIFE ON LAND

SDG 15 - જીમન પરની જીવસૃદ્ધિ ભચાવવી :

જીમન પરની જીવસૃદ્ધિને ભચાવવી, ટકાઉ જંગલ વ્યવસ્થાપન કરવું અને વધતી જતી રણાભૂમિ, જીમન ધોવાણ તેમ જ ઈય વિવિધતાને થતા નુકસાન જીવી સમર્યાદાઓ સામે રક્ષણ અને ટકાઉ પુનઃસ્થાપનના વિચારને પ્રોત્સાહન આપવું.

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

SDG 17 - યુનોના લક્ષ્યો પાર પાડવા ભાગીદારી :

ટકાઉ વિકાસ માટે યૈચિક ભાગીદારીનો અમલ મજબૂત બનાવવો અને પુનઃસ્થાપન કરવું.

“વિકલ્પ” દ્વારા પ્રકાશિત આ માહિતી પુસ્તિકા માત્ર શૈક્ષણિક હેતુ માટે સંકલન કરેલ છે. જો કોઈ માહિતી દોષ જણાય તો સંસ્થાને સંપર્ક કરવા

નોંધ :

એક છોડ વાવો...કારણ કે ૫૦ વર્ષમાં તે વૃક્ષ બની આપણાને ઘણું બધું કામમાં આવે છે.

૪૧ લાખ રૂપિયાના
પાણીની સીએક્સિઝન
કરી આપે છે.

વૃક્ષો
ઓરાં જનાયે

વૃક્ષો
વરસાદ લાયે

વૃક્ષો
પવન-વેણ
શેડ છે.

વૃક્ષો
પ્રાણાયુનું
કારણાનું !

વૃક્ષો
ધર્તીની જાતી

વૃક્ષો
અંગીની માણો

વૃક્ષો
ઉદ્ઘાની જાનાયે !

૧ વર્ષ
આશે ૭૦૦ કિલો
ઓક્સિજનનું
ઉદ્ભરણ કરે છે.

૩૦૦ વર્ષ
બેગા માણીને ચેક વ્યક્તિ
દ્વારા જીવનનું દુંહોળા
મુદ્દુથણોળા
નાશ કરે છે.

૧ વર્ષ
૧ વર્ષમાં ૨૦ કિલો
દુંહોળાનું શોષણ કરે છે.
૩% થી ૪%
બઢું
તાપમાન ઘંઠાને છે.

૩ કિલો
કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું
દર વર્ષ શોષણ કરે છે.

૧૭,૫૦ લાખ
રૂપિયાના ઓક્સિજન
ઉદ્ભાન કરી આપે છે.

૩૫ લાખ
રૂપિયાના વાયુ
મુદ્દુથણનું
નિયંત્રણ કરે છે.

૧૮ લાખ
રૂપિયાના જીવનનું
શોષણ અનુભાવે

એક સામાન્ય વૃક્ષ એક વર્ષમાં ૨૦ કિલો દુંહોળા શોષે છે. દર વર્ષ આશારે ૭૦૦ કિલો ઓક્સિજન નું
ઉદ્ભરણ થાય છે. દર વર્ષ ૨૦ ટન કાર્બન ડાયોક્સાઇડ થોડે છે. ગર્મીઓમાં એક વૃક્ષની નીચે સરેરાસા
ચાર ડિગી સુધી તાપમાન ઘંઠાને ઘંઠાને ઘંઠાના નિયંત્રણ શોષણાની
ક્ષમતા. વર્ષ આશારે ૧ લાખ ચોલસ મીટર દૂર્ભિત હ્યાન્ડિલર કરે છે. ઘરની પાણે વૃક્ષ અક્સિસ્ટન્ડ વોલની
જેમ કામ કરે છે. એટલે ઊંઘાટ શોષે છે.

વૃક્ષારોપણ આજની તાતી જરૂરિયાત

વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગાનાઇઝેશન
(WHO)ના ધારાધોરણ મુજબ
ભારતમાં વ્યક્તિદીઠ ૪૨૮ વૃક્ષો
હોવાં જોઈએ, એના બદલે માત્ર
૨૮ વૃક્ષો જ છે.

એક વૃક્ષ એક વર્ષમાં ૨૦ કિલો
ધળ શોષે છે, ૭૦૦ કિલો
ઓક્સિજન ઉત્પણ કરે છે, ૨૦
ટન કાર્બન ડાયોક્સાઇડ શોષે
છે, ૮૦ કિલો પારો, લિધિયમ,
લેડ વગોરે ગેરી ધાતુના મિશ્રણને
શોષે છે, ૧ લાખ ચોરસ મીટર
દૂર્ભિત હવા શુદ્ધ કરે છે.

વૃક્ષારોપણના ફાયદા :

- અસહ્ય તાપમાનમાં નોંધપાત્ર, અનુભવી શકાય તેવો ઘટાડો થાય છે.
- વાતાવરણમાં ઓક્સિજનનું પ્રમાણ વધે છે અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું પ્રમાણ ઘટે છે.
- વૃક્ષો વરસાદને ખેંચી લાવે છે.
- વરસાદના પાણીને વૃક્ષોના મૂળ જમીનમાં ઉતારે છે જેથી ભૂતળમાં પાણીનું સ્તાર વધે છે
જેથી સૂક્ષ્મ ગાયેલી નદીઓ ફરી જીવંત બની શકે છે.
- ભૂતળના પાણીમાં ક્ષારનું પ્રમાણ ઘટે છે.
- વૃક્ષોના પાદડાંથી ફુદરતી ખાતર બને છે જેથી જમીન ફણદ્રુપ બને છે, ખેતીમાં ફાયદો
થાય છે.
- ફળાઉ વૃક્ષોથી બાળકો, મહિલાઓ, બિમાર વ્યક્તિઓની તંદુરસ્તીમાં સુધારો થાય છે.
- ખેડૂતોની આવકમાં વધારો થાય છે.
- બળતણ અને દમારતી લાકડા મળે છે.
- વૃક્ષો પશુપંખી અને દરેક જીવસૂદ્ધિ માટેનો વિસામો છે.

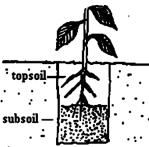
સામાજિક વનીકરण કાર્યક્રમ

‘વિકલ્પ’ ગુજરાત દ્વારા વનીકરણ માટે પદ્ધતિસરનું અભિયાન

“વૃક્ષો રોપીએ, સમૃદ્ધિ લાવીએ”: વૃક્ષ એ જીવન છે. આજુવિકા, તંદુરસ્ત આહાર, ફળફળાદી, પ્રાણવાયુ અને આપણી જીવન જરૂરિયાતો પૂરી પાડે છે. જ્ઞાન રોપણ પછી સતત બે વર્ષ સુધી એની કાળજી લેવામાં આવે તો તે સારી રોતે ઉચ્ચરી શકે છે. ફળફળાદીની વાડી દ્વારા નફાકારક ખેતી કરી શકાય છે. વૃક્ષ રોપણું જ અગત્યાનું નથી પણ તેને કાળજીપૂર્વક ઉછેરવું મહત્વનું છે. ખેતરના શેઠે, પડતર જમીન પર અને કંબુટાન / સ્મશાનમાં વૃક્ષો રોપીને હરીયાળી સર્જું શકીએ છીએ.

છોડની રોપણી પૂર્વે દ્યાનમાં રાખવાની બાબતો :

- વૃક્ષની રોપણી કરવાની હોય તે જગ્યાએ ઝ થી ઝ અઠવાડિયા પહેલાં ચોગ્ય માપનો ખાડો ખોદવો જોઈએ અને તેને ખુલ્લો રાખવો જોઈએ, જેથી તેમાં સૂર્ય પ્રકાશથી હાનીકારક તત્ત્વો નાશ પામે.
- નરસરી કે અન્ય જગ્યાએથે રોપાઓને રોપણીની જગ્યા ઉપર લઈ જતાં પહેલાં તેને ચોગ્ય પાણી આપણું જોઈએ જેથી તેનાં મૂળ સ્કાઇ ના જાય.
- ઓછામાં ઓછાં એક થી બે અઠવાડિયાના વરસાદ પછી રોપાને અગાઉથી ખોદેલા ખાડામાં રોપવા જોઈએ.
- છોડની રોપણી પહેલાં કમ્પોઝ કે છાણીયું ખાતર, નાળીયેરના છોલનો ભૂકડો અને માટી મીકા કરીને ખાડાઓ પૂરી દેવા.
- રોપાઓને કોઈપણ દીવાલની નજુક, લાઈટના કે ટેલીફોનના થાંભલાની નજુક, પાઈપ લાઈન પાસે કે ઝડાનીયે ના રોપવા જોઈએ.
- છોડને 3/3 મીટરના અંતરે રોપવા જોઈએ. રોપાઓ જમીનમાં ખૂબ ઊડા કે ખૂબ ઉપર રોપવા ના જોઈએ.

સામાજિક / આર્થિક લાભો : ૧. સમુદ્દરાની ભાગીદારી, જવાબદારી અને માલિકીભાવ આવે. ૨. રોજગારી, ખોરાક, લાકડું, ધાસારાંની મળી રહે છે. ૩. સમુદ્દરાની પર્યાવરણ પ્રત્યેની સભાનતા વધે છે. ૪. સ્વાસ્થ્ય અને ખાદ્યસુરક્ષા મળે છે, કુપોણા ઘટાડે છે. ૫. પ. ફળ અને કિયન ગાર્ડનને લીધે પોષણયુક્ત ખોરાક મળી રહે છે. ૬. ખેડૂતોને વધારાની આવક મળે છે. ૭. ગૌણ વનપ્રેદાશોથી જમીનવિહોણા ખેતમજૂરો અને મહિલાઓને રોજગારી મળે છે.

પર્યાવરણીય લાભ : ૧. છાંચો અને ઢંડક આપે છે. પશુ-પક્ષીઓનું આશ્રયસ્થાન બને છે. ૨. વરસાદ લાવે છે અને વરસાદી પાણીને જમીનમાં ઉતારવાનું કામ કરે છે. ૩. જમીનનું ધોવાણ અટકાવે છે. ૪. કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું પ્રમાણ ઘટાડીને પ્રાણવાયુ (ઓક્સિજન) પેદા કરે છે. ૫. કલાઇમેટ ચેન્જ સામે રક્ષણ પૂર્ણ પાડે છે. ૬. વાવાડોડામાં પવનની ગતિને ઘટાડે છે. ૭. અવાજનું પ્રદૂષણ ઘટાડે છે અને હવાને શુદ્ધ કરે છે. ૮. વરસાદી પાણીને જમીનમાં ઉતારે છે જેથી પાણીનું સ્તર ઊંચું આવે છે. ૯. જૈવવિવિધતા આવે છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૭ વિશ્વ આરોગ્ય દિવસ	૨૨ વિશ્વ પૃથ્વી દિવસ
૧૦ વિશ્વ વાતાવરણ દિવસ	
૧૮ વિશ્વ ધરોહર દિવસ	

3 GOOD HEALTH
AND WELL-BEING

SUN

MON

TUE

WED

FRI

SAT

બિનિય વનસ્પતિ, પ્રાણીઓ-પક્ષીઓ-જીવજંતુઓ
આપણી લેખિક કુરર્ટી સંપત્તિ અને સંરક્ષણ છે
જેને જાળવી રાખવી આપણી જવાબદારી છે.

2025 MAY

૦૧ ગુજરાત સ્થાપના દિવસ / મજૂર દિવસ
૧૨ બુદ્ધ પૂર્ણિમા

3

2

1

10

9

8

7

6

5

4

17

16

15

14

13

12

11

24

23

22

21

20

19

18

24

23

22

21

20

19

18

29

28

27

26

25

30

31

સજુવ ખેતી (ઓર્ગેનિક ખેતી)નું મહેત્વ : ખેડૂતોએ વધારે ઉત્પાદન મેળવવાની લાલચમાં રાસાયણિક ખાતરો અને ખતરનાક કેમિકલવાળી જંતુનાશક દવાઓનો ઉપયોગ કરવા માંડયો. જેના કારણે જમીન વાંગળી બનતી જાય છે. જમીનમાંથી કુદરતી તત્વો અને ઉપયોગી સુષ્મ જીવાણુંઓ, બેકટેરીયા, અળસિયા નાશ પામે છે. જમીન દિવસે ને દિવસે કઠણ બનતી જાય છે. રાસાયણિક ખાતરોને લીધે ખતરનાક રોગો થાય છે. દુધાળા જાનવરો પર માઠી અસર થાય છે. ડાંગ જુલાને કુદરતી ખેતી (સજુવ ખેતી) કરતો જુલ્લો જાહેર કર્યો છે. પરંતુ શક્કાજુ અને ખાસ તો ભીડાની ખેતીમાં ખતરનાક કેમિકલવાળી જંતુનાશક દવાઓનો છંટકાવ થાય છે જેનાથી ભીડા દેખાવે લીલા કલરના થાય છે પણ તેનાથી કેન્સર અને હૃદયરોગ જેવા ગંભીર રોગો થાય છે.

સજુવ ખેતી (ઓર્ગેનિક ખેતી)ના ફાયદા :

- નાના બાળકો, સગાર્ભ મહિલાઓ, બિમાર અને વૃદ્ધ લોકો માટે પોષણાયકતા આહાર મળે. તંદુરસ્ત આહારથી સમગ્ર સમાજમાં તંદુરસ્ત વાતાવરણ બને છે.
- આપણી રોગ પ્રતિકારક શક્તિ વધે છે અને કોરોના જેવા ગંભીર રોગો સામે રક્ષણ મળે છે.
- કુદરતી, સજુવ ખેતીથી ખર્ચ ઘટે છે. પાકનો સારો ભાવ મળે છે
- શરાયાતમાં કદાચ ઓછું ઉત્પાદન મળે પણ પછી જેમ જેમ જમીન સુધરતી જાય એમ ઉત્પાદન અને પાકની ગુણવત્તા પણ વધે છે.
- જમીન પોચી અને તંદુરસ્ત બને છે.
- ઝેરી દવાઓ અને ખાતરો નિહિ વાપરવાથી આપણી પ્રકૃતિ પર સારી અસરો થાય છે. જુવ જંતુઓ, પતંગીયાં, પણ પંખીઓ વગેરે વધ્ય તંદુરસ્ત બને છે. જેની હકારાત્મક અસર આપણને પણ થાય છે. કુદરતી ખાતર અને જરૂરી જંતુનાશક દવાઓ ખેડૂત કોઇ વધારાનું ખર્ચ કર્યા વિના પોતે જ બનાવી શકે છે.
- કેટલાક ખેડૂતો પોતાના માટે અલગ કચારામાં કે ખેતરમાં રાસાયણિક ખાતર કે ઝેરી દવાઓ વગરની ખેતી કરે છે જ્યારે વેચાવ માટે અલગ ખેતી કરે છે જેમાં રાસાયણિક ખાતરો અને ઝેરી દવાઓ નાંખે છે. આપણે એ ભૂલી જઈએ છીએ કે બીજાઓને રોગ થાય તો એની અસરો આપણી પર પણ થાય છે. જેમકે કોરોના ફેલાયો તેમ હવા, પાણી, ખોરાક, કે સ્પર્શથી થતા રોગો પણ થાય શકે છે.

મિલેટ આરોગ્યના લાભો

૧. શરીરને ડિટોક્સિફાઇ (શુદ્ધય) કરે છે. ૨. એનિમિયાની સારવાર કરે છે. ૩. પોષણાનો અખૂદ ભંડાર છે. ૪. પાચન શક્તિ વધારે છે. ૫. ધાંધી માતામાં સ્તરનપાન વધારે છે. ૬. ત્વયાને થુવાન રાખે છે. ૭. કોલેસ્ટરોલ ઘટાડે છે. ૮. કુપોષણાથી મુક્ત કરે છે. ૯. ડાયાબિટીસ અને બ્લડ પ્રેશરને નિયંત્રિત કરે છે. ૧૦. વજન ઘટાડવામાં મદદ કરે છે. ૧૧. હાડકા મજબૂત કરે છે.

ઉપરોક્ત બધા ફાયદા આશ્વર્યજનક રીતે મિલેટ એટલે કે આપણા પરંપરાગત ધાર્યમાં સામુહિક રીતે મળે છે અને એટલે જ તેને અદ્ભુત અનાજ કહેવાય છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહેત્વના દિવસો

મિલેટ અન્ય લાભો

૧. જંતુ મુક્ત પાક છે. ૨. સૌથી ખરાબ જમીનમાં પણ થાય છે. ૩. વિવિધ પ્રકારની ખાદ્ય અને અન્ય સુરક્ષા પૂરી પડે છે. ૪. ઓછા પાણીએ પાક થતો હોવાથી પાણીનો બચાવ કરે છે. ૫. જમીનમાં ક્ષારનું પ્રમાણ ઘટે છે. ૬. ભૂખમરાથી મુક્ત આપે છે. ૭. કોઈપણ કૃત્રિમ ખાતરોથી મુક્ત છે. ૮. હવામાન પરિવર્તનને અનુકૂળ પાકો છે. ૯. વર્તમાન અને ભવિષ્યનો ખોરાક છે.

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
				7		
			6			
			5			
	3	4		12		
2			11		19	
	10				18	
9				17		
		16				
15						
				24		
				25		
					26	
					27	
						28
						29
						30

“યદો રૂપો મધુદી હાડો” દ્વારોથી વરસાઈ પણી જમીનમાં ઉત્તરે છે. પાંડાશરોથી જમીન કળકૃપ બને છે. તાપમાન યાદે છે. ઓક્સિજનનું પ્રમાદ વદે છે. જમીન ફળકૃપ બને છે. પ્રાણોપદ અને આખારી મોદી મૂડી છે આપણી પ્રાણોપદ.

છોડની રોપણી પછી દ્યાનમાં રાખવાની ભાબતો :

- વરસાદ પૂરતો ન હોય તો છોડને સમયસર પૂર્તું પાણી આપતા રહેંદું. છોડના ગડપી અને યોગ્ય વિકાસ માટે પાણી અત્યંત જરૂરી છે.
- પ્રથમ વર્ષ ઉનાળામાં અઠવાડિયામાં શેણ વખત પાણી આપવું જોઈએ. ગરમીની અડતુમાં સાંજે પાણી આપવું જરૂરી છે.
- એક સાથે વધારે પાણી આપી દેવાથી છોડની સમયાંતરે પાણીની જરૂરિયાત સંતોષાતી નથી અને છોડ કહોવાધ જવાની શક્યતા રહેલી છે.
- જો છોડ સુરક્ષિત જગ્યાએ ના હોય તો છોડના રક્ષણ માટે તેની આજુબાજુ વાડ કરવી જરૂરી છે.
- કેટલાક વૃક્ષના છોડને ટેકાની જરૂર હોય છે. જો ઝાડ નબળું દેખાય કે નમી ગયેલું લાગે તો લાકડીનો ટેકો છોડને નુકશાન ન થાય તે રીતે લગાવો.
- છોડની આજુબાજુનો વિસ્તાર ચોખ્ખો રાખો. નિંદામણ કરવું જરૂરી છે.
- જ્યારે છોડ સંપૂર્ણ રીતે ચોંટી જાય ત્યારે અવારનવાર, જરૂરિયાત મુજબ ફુદરતી ખાતર આપી ગોડ કરવો (છોડની આજુબાજુ જમીનનું ઉપલું પડ ખોદવું) જરૂરી છે.
- છોડના પાદડાં પર ધૂળ જામી ગઈ હોય તો એને પાણીથી ધોવું જરૂરી છે જેથી છોડ પાન શાસોચ્છાસની કિંયા કરી શકે.

છોડનો ઉત્તમ ખોરાક ફુદરતી ખાતર :

છોડને યોગ્ય રીતે વધવા માટે શેણ મૂળભૂત તત્ત્વો નાઈટ્રોજન, ફોસ્ફરસ અને પોટેશિયમ જરૂરી છે.

- પશુ-પ્રાણીનું ખાતર (તે ખાતર ખૂબ સારી રીતે કખ્પોગ થયેલ હોવું જોઈએ, નહિં તો છોડ માટે નુકશાનકારક બની રહે છે.)
- પ્રાણીઓના પૌંછાનો લોટ (પૌંછાને બાફીને અથવા સુકા પૌંછાનો ભૂકો કરીને લોટ બનાવવો)
- માનવ પેશાબ (૧ ગલાસ પેશાબ સાથે ૪ ગલાસ પાણી મિક્ષ કરીને)

- કાગળ અથવા કાર્ડ બોર્ડની (સહી કે પ્લાસ્ટિક વગારનું) રાખને પાણીમાં પલાતીને
- હાડકાનો લોટ (પાણીમાં ઉકાળીને કે ઉકાળ્યા વગાર)

- કેળાના છાલની ચા - પાકેલા કેળાની છાલને જરૂરી માનામાં પાણીમાં ઉકાળીને, ટંડુ પડે પછી વૃક્ષના મૂળમાં ઉપયોગ કરવો

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૫ વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ

૦૮ વિશ્વ મહાસાગર દિવસ

૦૯ પરવાળા શ્રીકોણીય ભૂમિ દિવસ

૧૫ વિશ્વ પવન દિવસ

૧૭ વિશ્વ રણ સર્જન અને દુકાળ સામના દિવસ

13 CLIMATE ACTION

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
						5
					4	12
				11	19	26
				10	18	25
				17		
				16	24	31
				15	23	
				14	22	
				13	21	
				12	20	
				11	29	
				10	30	
				9		
				8		
				7		
				6		
				5		

2025 JULY

૦૬ મહોરમ (તાજિયા)

ભિલેટ અને પરંપરાગત ધ્યાનયોના પાકમાં
શુવાત પડતી નથી, એટલે જુટનાશક
દવાઓની / રાસારાધિક ખાતરની
જરૂર પડતી નથી.

ગોડ કરવો (ઉખેડ કરવો, ખોદવું)

ગોડ કરવો એટલે છોડના થડની આજુબાજુની જમીનનું પડ ખોદવું. ગોડ કરવાથી માટી પોચી બને છે અને નિંદામણ દૂર થાય છે. મૂળને જરૂરી હવા મળે છે જેનાથી મૂળનો વિકાસ સારો થાય છે.

ગોડ કરવાની રીત

- ગોડ ઊડો કરવાથી છોડના મૂળને નુકશાન થઇ શકે છે. છોડના મૂળ માટીથી છૂટા ના પડી જાય એ રીતે ગોડ કરવો જોઈએ. જરૂર લાગે ત્યારે ગોડ કરવો જોઈએ.
- માટી ભીની હોય ત્યારે ગોડ ના કરવો. જમીનનું ઉપરનું પડ સુકાયા બાદ(વરાપ થયા બાદ) ગોડ કરવો જોઈએ.
- છોડને રોધ્યા પછી એનાં મૂળ માટી સાથે બરાબર ચોટી ગયા બાદ છોડના થડની આજુબાજુ મૂળને નુકશાન ના થાય એવી રીતે જમીનની ઉપરનું પડ ધીમેથી કાળજીપૂર્વક ખોદવું જોઈએ.
- છોડ રોધ્યા પછી તરત ગોડ કરવો નહિ. તાજા રોપાયેલા છોડમાં ઉતાવળો કે ઊડો ગોડ કરવામાં આવે તો છોડ માટી સાથેની પકડ ગુમાવશે અને સુકાય જશે.
- રેતાળ કે પથરાળ જમીનમાં ગોડ કરતાં કાળજી રાખવી જરૂરી છે કેમકે છોડનું થડ જમીન સાથેની પકડ છોડી દેશે.
- ગોડ કરતાં છોડનું થડ હાલી ના જાય કે જમીન સાથે એની પકડ ઢીલી ના પડી જાય એ દ્યાનમાં રાખવું જોઈએ.
- નિયમિત સમયાંતરે ગોડ કરવો જોઈએ. સતત કે વધારે પડતો ગોડ કરવાથી છોડ જમીન સાથેની પકડ ગુમાવે છે. ખૂબ લાંબા સમય બાદ ગોડ ના કરવામાં આવે તો પણ છોડનો વિકાસ અટકે છે.
- ગોડ કર્યા બાદ તેમાં છાણીયું ખાતર કે કમ્પોઝ ખાતર નાંખીને ખોદેલી માટીમાં મીકા કરવું જોઈએ. માટીનાં ટેકાં તોડી નાંખીને ભભરી બનાવવી જોઈએ.
- ગોડ કર્યા બાદ યોગ્ય રીત અપનાવીને ગોડ કરેલી જમીન પર પત્રિકામાં દર્શાવ્યા મુજબ પદ્ધતિસરનું આણ્ણાદન કરવું(સ્કૂફ ધાસ, પાદાં, વગેરેથી ટાંકવું જોઈએ) જેથી જમીનનો ભેજ બાધ્યીભવન ના થઇ જાય.
- ગોડ કર્યા બાદ તરત પાણી ના આપવું જોઈએ. જો તરત પાણી આપવામાં આવે તો જમીન ફરી સખત બની જાય અને મૂળને હવાની અવરજન થતી અટકી જાય. જેથી ગોડ કરવાનો અર્થ રહેતો નથી. સામાન્ય રીતે 3 કે 4 દિવસે પાણીની જરૂર જણાય ત્યારે જ પાણી આપવું જોઈએ.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૧-૦૭ વન મહોત્વસ સંપ્રદાઈ
૦૩ વિશ્વ સમૃદ્ધી પક્ષી દિન
૧૧ વિશ્વ વસતિ દિન

૨૬ વિશ્વસુંદરી વૃક્ષ (મેન્યોવ) દિન
૨૮ વિશ્વ કુદરત સંરક્ષણ દિન
૨૮ વિશ્વ વાધ દિન

15 LIFE
ON LAND

2025 AUGUST

MON

WED
TUE

THU

FRI

SAT

31

3

10

ט

7

2

1

১

88

16

15

2

2

2

22

०८ रक्षाबंधन / विश्व मणि निवासी दिन

૧૫ જન્માષ્ટમી / સ્વાતંત્ર દિન

૨૭ ગાણોશ ચતુર્થી / સંવત્સરી

જંતુ અને રોગ નિયંત્રણ માટે સામાન્ય કુદરતી પદ્ધતિઓ

સામાન્ય પરંપરાગત પદ્ધતિઓ

- છોડની આજુબાજુ સફાઈ કરવી અને સમયાંતરે ગોડ કરી નિંદામણ કરવું.
- વન્ય વૃક્ષો અને લાકડાકીય વૃક્ષો વચ્ચે ઓછામાં ઓછું ર મીટર અને ફળાઉ વૃક્ષો વચ્ચે ૩ મીટરનું અંતર જરૂરી.
- વૃક્ષની ઉપરનો કે આજુબાજુનો નુકશાનકારક કચરો ભેગો કરી તેનો યોગ્ય નિકાલ કરવો.
- જંતુઓ દ્વારા નુકશાન કરેલ કે રોગ લાગેલ હોય તેવા ભાગોને વૃક્ષથી અલગ કરી તેનો યોગ્ય નિકાલ કરવો.

- વૃક્ષને જરૂરિયાત કરતા વધુ પાણી ન આપો અને ઉનાળાના સમયે કે જરૂરિયાત જણાય ત્યારે પાણીનું પ્રમાણસર સિંચન કરો.
- કુદરતી ખાતરો જરૂરિયાત પ્રમાણે ઉપયોગ કરો.
- જરૂર જણાય ત્યારે કાપણી, હવાની અવર જવર માટે જગ્યા કરવી, જો કોઈ રોગ હોય તો તેની સફાઈ કરવી.
- રાસાયણિક દવા છંટકાવ કરવાની જગ્યાએ પરોપજુવી પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

કુદરતી જંતુનાશક - લીમડાનું વૃક્ષ

- આશરે ૧ કિલો તાજો લીમડાના પાંદડા એકગ્રીત કરો.
- આ પાંદડાઓને તેની ઉપર ર થી ૩ ઈંચ સુધી પાણી રહે તે રીતે, પાણીમા બોળી ટાંકી દો અને ૭ દિવસ સુધી આમ જ રહેવા દો, આ મિશ્રણને એવી જગ્યાએ રાખો કે જ્યાંથી કોઈને ગંધ ના આવે કારણ કે તે ખૂબ જ ખરાબ ગંધ મારશે.
- આઠમા દિવસે આ મિશ્રણમાંથી પાંદડાઓને દબાવી લઈને કાઢી નાખો અને જુણા જાળીદાર કપડા વડે યોગ્ય રીતે ગાળી લો.
- આ જ રીતે બીજુ વાર પણ નવા જુણા જાળીદાર કપડા વડે આ મિશ્રણને ગાળી લો જેથી મળેલ પ્રવાહી છંટકાવ માટે યોગ્ય હોય.

- જો જરૂર જણાય તો આ પ્રવાહીમાં એકાદ ચમચી વાસણ કે કપડા ધોવાનો પાવડર ઉમેરી શકાય.
- ઉપયોગ કરતા પહેલા તેને બરાબર હલાવો અને ૬ કલાકની અંદર તેનો ઉપયોગ કરો/વૃક્ષ-ડાળી કે પાંદડા ઉપર છંટકાવ કરી તેને જંતુમુક્તા/રોગમુક્તા કરો.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

- ૧૦ વિશ્વ સિંહ દિન
- ૧૨ વિશ્વ હાથી દિન
- ૨૨ વિશ્વ મધ્યમાખી દિન

10 REDUCED
INEQUALITIES

SUN	TUE	WED	THU	FRI	SAT
	1	2	3	4	5
	7	8	9	10	11
	14	15	16	17	18
	21	22	23	24	25
	28	29	30		
					6
					13
					19
					20
					27

પાછી એ શુદ્ધન છે.

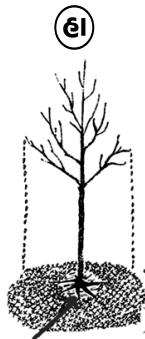
નદી નાળાં અને તાપવાનાં પાછીને સ્વચ્છ રાખીએ,
ગોમાં પુરાણાને, કોઈપણ પ્રકરણો કર્યારો ના બદરવીએ. વરસાદી પાછીનો સંગ્રહ કરીએ.
એને જીવીનમાં ઉત્તીર્ણે ભૂમિ નીચેનું પાણીનું તાજ તીંખું લાવીએ.

2025 SEPTEMBER

છોડની રોપણી બાદ દ્વાનમાં રાખવાની ભાબતો :

આચાદન (જમીન ટાંકવી) એટલે શું ?

સાચી રીત

છોડની આસપાસની જમીન ઉપર સાફ-સાફાઈ કરીને સુકુ ધાસ, પાંડા વગેરે ચોગ રીતે પાથરી દેવામાં આવે ટાંકી દેવામાં આવ કે ફેલાવી દેવામાં આવે તેને આચાદન કહેવામાં આવે છે. આચાદન છોડના મૂળને રક્ષણ પૂરું પાડે છે. ઉપરાંત તે સીધા સૂર્ય પ્રકાશને રોકે છે અને બાધીભવનને ધીમું કરીને જમીનમાં ભેજ ટકાવી રાખવાનું કામ કરે છે. આચાદન નિંદામણને અને મારીના ધોવાળાને પણ અટકાવે છે. આથી છોડને વિકસવા માટે શરૂઆતમાં પૂરતું રક્ષણ અને પોષણ મળી રહે છે. છોડ સુકાઇ જવાનો કે એનો વિકાસ અટકી જવાનો ખતરો રહેતો નથી.

ખોટી રીત

આચાદન/જમીન ટાંકવા માટેની સામગ્રી

- સળીઓ/તણખલાં :** સામાન્ય રીતે ડાંગાર, ઘઉં વગેરેનું નકામું સુકું ધાસ, પોલી ડાળખીઓ, તણખલાં, ફળ અને શાકભાજુની છાલ છોડના આચાદનની સામગ્રી તરીકે વપરાય છે.
- પુકું/જાડો કાગળ :** આ પ્રકારની સામગ્રીથી બનાવેલ આચાદન નિંદામણ નિયંત્રિત કરે છે. આ માટે ૧ કે ૨ સેમી જાડો કાગળ ઉપયોગમાં લેવા જોઈએ અને તેની કિનારો કાંકરાથી ટાંકી દેવી જોઈએ.
- સુકા પાંડાઓ/ધાસ :** સુકા પાંડાથી બનાવેલ આચાદન છોડને ગરમીથી અને સુકાઈ જવા સામે રક્ષણ પૂરું પાડે છે પરંતુ વધારે પવન સામે આ પ્રકારનું આચાદનને ટકાવી રાખવું મુશ્કેલ બને છે.
- લાકડાનો વેર/ભુક્કો કે અનાજનાં ઠોડાં :** આ પ્રકારનું આચાદન છોડને પૂરતું પોષણ આપી શકાતું નથી પરંતુ તે લાંબા સમય સુધી ટકે છે.
- ખાતર :** સુકા ધાસ અને પાંડા સાથે છાણીયું ખાતર મિક્ષ કરીને બનાવેલ આચાદન સૌથી સારું અને ઉત્તમ હોય છે. એનાથી મૂળને રક્ષણ અને પોષણ બંને મળી રહે છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૮ વિશ્વ સફાઈ દિન
૧૬ વિશ્વ ઓગ્સેન દિન
૧૮ વિશ્વ જળ નિયંત્રણ દિન

૨૧ શૂન્ય ઉત્સાહ દિન
૨૬ વિશ્વ પર્યાવરણ આરોગ્ય દિન

Convention on
Biological Diversity

2025 OCTOMBER

SUN	TUE	WED	THU	FRI	SAT
					4
		3			
	2				
1					
		8	9	10	11
6	7				
5					
		13	14	15	16
12					
19	20	21			22
26	27	28	29	30	31

“અસ્તકાર અટકાર પણ જાયાને”
 કાંદાસિંહ માટે નંદ કાંદે, પાણાસાઠા, પાણાસાઠા બાળાનીએ.
 કાંદે માટે, આવાજ માટે, આજીજ માટે, આજીજ નુંજાન રોને એટિસ્ટેશન કુચડ અને છુદી કુચડ.

૦૨ દશોરા / ગાંધીજિયંતી

૨૦ દિવાળી

૨૧ વિકામ સંવત નંતું વર્ષ

૨૩ ભાઈ બીજ

નિર્દર્શન ફાર્મ અને તાલીમ કેન્દ્ર તથા મીયાવાકી ફોરેસ્ટ :

વિકલ્પ દ્વારા દક્ષિણ ગુજરાતમાં વનીકરણનો સધન કાર્યક્રમ ૨૦૧૬થી ચલાવવામાં આવે છે. સંસ્થાના કાર્યકરો અને ગ્રામ્ય આગેવાનો સાથે ચર્ચા વિચારણા કરીને એક મોડેલ વનીકરણ ઉંભું કરવાનું નક્કી કરેલું. સંસ્થાના કાર્યકરો, ખેડૂતો, ગામના આગેવાનો, રસ ધરાવતા લોકો સાથે બેસીન ચર્ચા વિચારણાઓ કરીને નક્શો તૈયાર કરાયો, આયોજન કરવામાં આવ્યું અને આમ એક નમૂનારૂપ મોડેલ “થૃઠી નિર્દર્શન ફાર્મ અને તાલીમ કેન્દ્ર” ઉંભું કરાયું.

થૃઠી વનીકરણ કેન્દ્ર બનાવવા માટેનો વિકલ્પ સંસ્થાનો ઉંદેશ્ય એ છે કે ગુજરાત રાજ્યના ખેડૂતો વૃક્ષારોપણ અને પ્રાકૃતિક તેમજ પરંપરાગત ખેતીનું મહત્વ સમજે તે માટે તેમને તાલીમો આપવાનો અને માર્ગદર્શન પૂરું પાડવાનો છે. થૃઠી તાલીમ કેન્દ્રમાં કરવામાં આવેલ વનીકરણ જોઇને તેને અપનાવતા થાય અને છોડની રોપણીથી માંડીને તેની જાળવણી, ઉછેર, દેખરેખ, માવજત વગેરે કરવાની રીત શીખે એ હેતુથી આ તાલીમ કેન્દ્ર ઉંભું કરવામાં આવેલું છે.

“થૃઠી નિર્દર્શન ફાર્મ અને તાલીમ કેન્દ્ર”નો કુલ વિસ્તાર ૧.૩૭ હેક્ટર છે. થૃઠી તાલીમ કેન્દ્રમાં ભૂગર્ભ જળનું સ્તર વધારવા માટે એક તળાવની રચના કરવામાં આવી જેમાં વરસાદી પાણીનો સંગ્રહ કરાય છે. સોલાર સિસ્ટમના ઉપયોગથી જરૂરી વીજાળી ઉત્પક્ષ કરાય છે. પાણીનો બચાવ કરવા માટે આધુનિક ટપક પદ્ધતિ નાંખવામાં આવી છે જેનાથી વૃક્ષોને જરૂરીયાત મુજબ રોજ પિયત આપાય છે. કુદરતી ખાતર વાપરીને વૃક્ષારોપણ કરાયું છે.

થૃઠી તાલીમ કેન્દ્રમાં ફળફળાદીનાં, આર્યુવેદિક અને તે વિસ્તારના વન્ય વૃક્ષોની ૧૩૦ કરતા વધારે જાતો, જાતો તેમજ સુશોભન છોડની ૧૪ જાતો એમ કુલ ૨૧૨૬ વૃક્ષો રોપવામાં આવ્યા છે.

આજ રીતે કોશમાળ, તા. વધાઈ, જિ. ડાંગમાં ૪ એકર જમીનમાં “કોશમાળ નિર્દર્શન ફાર્મ અને તાલીમ કેન્દ્ર” ઉંભું કરવામાં આવ્યું. જેમાં ૮૦૦ જેટલાં ફળાઉ વૃક્ષો છે આ ઉપરાંત અન્ય આર્યુવેદિક અને તે વિસ્તારના વન્ય વૃક્ષોની તેમજ સુશોભન છોડ એમ ૧૦૦ કરતાં વધારે જાતો મળી કુલ ૨૦૦૦ વૃક્ષો રોપવામાં આવ્યા છે. વર્ષ ૨૦૨૪માં કરોડ, ઉચ્ચલ ખાતે પણ ૪ એકર જમીનમાં “કરોડ નિર્દર્શન ફાર્મ અને તાલીમ કેન્દ્ર ઉંભું કરવામાં આવ્યું છે જ્યાં ૪૦૦૦ જેટલા વૃક્ષો રોપવામાં આવેલ છે જેમાં ૩૦ કરતા વધારે આંખાની જાતો ઉપરાંત ૫૦ જેટલી વિવિધ ફળફળાદીની જાતો અન્ય અન્ય પ્રજાતિની ૨૦થી વધારે જાતો, એમ કુલ ૧૦૦ કરતા વધારે જાતોના ૩૦૦૦ કરતા વધારે વૃક્ષો રોપીને તેની માવજત કરવામાં આવે છે.

આ ઉપરાંત, થૃઠી ખાતે નમૂનારૂપ મિયાવાકી ફોરેસ્ટ - કુદરતી જૈવ ગાડ જંગલ ઉંભું કરવાનું આયોજન વિકલ્પ સંસ્થા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. મિયાવાકી જંગલ બનાવવા માટે ખાસ પ્રકારે જમીન તૈયાર કરવામાં આવી. જમીનની પસંદગી કરી, JCB દ્વારા ૪૦૦૦ ચોરસ મીટર જમીન ૧ મીટર સુધી ખોડવામાં આવી. ખાડાની માટી સાથે કુદરતી ખાતરનું મિશ્રણ કરવામાં આવ્યું. ખાતરમાં કોકો પીટ, સેન્દ્રીય ખાતર, કુસકી અને છાણીય ખાતરનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો. આ ચારેય ખાતરનું માટી સાથે મિશ્રણ કરી, ફરી ખાડો પૂર્વામાં આવ્યો અને જમીનનું લેવલ કરવામાં આવ્યું. આ તૈયાર થયેલ જમીનમાં ૧.૫ ફૂટના અંતરે છોડની જરૂરિયાત પ્રમાણે ખાડો ખોડી, ટેકા માટે દાંડી રોપીને છોડ રોપવામાં આવ્યા. મીયાવાકી વનમાં મુખ્યત્વે ચાર ગ્રૂપમાં છોડ રોપવામાં આવ્યા છે. વન્ય વૃક્ષો, ફળ ફળાદી, ઔષધી છોડ, ફૂલછોડ એમ કુલ ૧૮૩૬ વૃક્ષો રોપવામાં આવ્યા છે. અહીં પણ થી વધારે વિવિધ જાતોના વૃક્ષો રોપવામાં આવ્યા જેમાં ૧૦ ફૂટ થી ૨૫૦ ફૂટ સુધી ઊંચે જાય તેવા વૃક્ષો છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૧-૦૨ વન્ય જીવ સાસાઈ

૦૩ વિશ્વપ્રકૃતિ દિન,

વિશ્વ રંગઠાળ દિન

૦૪ વિશ્વ પ્રાણી દિન

૦૬ વિશ્વ વન્યજીવ દિન

૨૪ વિશ્વ વાતાવરણ જાળવણી કરત્વ દિન

12

RESPONSIBLE
CONSUMPTION AND PRODUCTION

SUN	TUE	WED	THU	FRI	SAT
					1
30				8	
2	3	4	5	7	
9	10	11	12	14	15
16	17	18	19	20	21
23	24	25	26	27	28
					29

2025 NOVEMBER

૦૫ ગુરુ નાનક જયંતિ
૨૬ બંધારણ દિન

ભારતના બંધારણમાં પર્યાવરણની સુરક્ષા :

ભારતના બંધારણના ઘડવૈયાઓનું દૂરંદેશીપણું જ કહેવાચ કે દાયકાઓ પહેલાં તેમણે પર્યાવરણનું મહિંપ જાણ્યું હતું. તેમણે શુદ્ધ પર્યાવરણનો વ્યક્તિના અધિકારમાં સમાવેશ કરવાનું ઉચિત માન્યું અને પર્યાવરણના જતનને સામાન્ય પ્રજાનાં મૂળ કરત્યો અને રાજ્યની જવાબદારીમાં સામેલ કર્યું.

અધિકાર અને ફરજ : આપણા બંધારણની કલમ ૫૧ એ(જી)માં મૂળભૂત ફરજોનો ઉત્તેખ કરતાં કહેવામાં આવ્યું છે કે દરેક નાગરિકની ફરજ છે કે તે પોતાની આસપાસનાં જંગલો, તળાવો, નદીઓ અને વન્યજીવોની સુરક્ષા સહિત ફુદરતી પર્યાવરણને સુરક્ષિત રાખશે અને તેનું જતન કરશે. આ ઉપરાંત બંધારણના ભાગ-૪ અંતર્ગત ૪૮ (એ)માં રાજ્યની જવાબદારીનો ઉત્તેખ કરતાં કહેવાચ્યું છે કે તે દેશના પર્યાવરણનું જતન, તેના વિકાસ અને તેમાં આવેલાં જંગલો તથા વન્યજીવોની સુરક્ષા માટે સતત કાર્યરત રહેશે.

આ દિશામાં ભારતના બંધારણને વ્યાખ્યાયિત કરતાં સુપ્રીમ કોર્ટ એવી વ્યાખ્યા આપી છે કે બંધારણની કલમ ૨૧ (જીવવાનો મૌલિક અધિકાર) અંતર્ગત આ દેશના દરેક નાગરિકનો એ હક છે કે તે શુદ્ધ અને આરોગ્યપ્રદ પર્યાવરણ મેળવી શકે. આવું એટલા માટે કે તેનો વધુમાં વધુ ભૌતિક અને આભિક વિકાસ શક્ય બને. આ વિનાનો આખેઆખો આર્થિક વિકાસ નિર્ણયક છે.

આપણા માટે ખતરો : કર્ણાણતા એ છે કે જે દેશના બંધારણમાં જ પર્યાવરણના જતન અંગોની આટલી સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરાયેલી હોવા છતાં ગંદકી અને પ્રદૂષણ એટલું વધારે છે કે નનીઓના શુદ્ધિકરણ માટે એક અલગ મંત્રાલય બનાવવું પડ્યું છે. આપણે ભૌતિક વિકાસને જ સંપૂર્ણ વિકાસ માની લીધો. પરિણામ સામે છે. દેશમાં સપાટી પરવનું એક ટકા જેટલું પીવાલાયક પાણી પણ બચ્યું નથી. મોટા ભાગનાં રાજ્યોમાં ૮૫ ટકા સુધીનું ભૂગર્ભજળ પ્રદૂષિત થઈ ગયું છે. શહેરી ધન કચરાનો નિકાલ આડેઢાડ કરવામાં આવે છે. આનાથી ગંભીર પ્રકારનું જળ, જમીન અને વાયુનું પ્રદૂષણ સજાર્યું છે, જેથી માનવજીવન પર જોખમ ઊભું થયું છે.

તો ચાલો, સૌ સાથે મળી, પર્યાવરણ ભચાવીએ, માનવજીવનને સુરક્ષિત કરીએ.

તો, ચાલો – આપણા ગામથી શરૂ કરી સયંકૃત રાષ્ટ્ર સાથે મળી વિશ્વ કક્ષાએ પરિવર્તન લાવીએ, સાથે મળી આપણી જમીન ભચાવીએ, સુધારીએ, જીવંત બનાવી, આપણું વર્તમાન સુધારી, ભવિષ્ય બનાવીએ. “આપણી જમીન. આપણું ભવિષ્ય”

United Nations
Convention to Combat
Desertification

Convention on
Biological Diversity

United Nations
Framework Convention on
Climate Change

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૬ યુઝથી પર્યાવરણને થતા
નૃકશાનને રોકવા માટેનો
વિશ્વ દિન

૧૨ વિશ્વ પક્ષી દિન
૧૪ વિશ્વ ઉર્જા સંરક્ષણ દિન

૧૭ PARTNERSHIPS
FOR THE GOALS

MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
					6
				5	
			12		13
		4			
	3				
	2				
1					
		9			
	8				
			17		
		16			
			18		
			19		
				26	
				25	
				24	
				23	
				22	
				21	
				20	
				27	
					31
					30
					29
					28

“**मरडेंदी श्रद्धेन्द्रि** इ मरडेंदी भुजाँ ऐ”
मरडेंदी लेटाम देक अंग देसाव कल्याणवार
एक एरिया दै इस्तमान दृष्टव्य भासाउ भासाउ दृष्टव्य
एक लोटालाझे भासाउ दृष्टव्य भासाउ / भासाउ

2025 DECEMBER

૧૦ વિશ્વ માનવ અધિકાર દિન ૨૫ નાતાલ (કિંસમસ)

ધરતીનું ઋણ ચૂકવીએ, તેની સુરક્ષાની જવાબદારી લઈએ શહેરીજન કઈ રીતે પ્રદૂષણ અટકાવી શકે?

ગ્રામ્યજન કઈ રીતે પ્રદૂષણ અટકાવી શકે?

- (૧) પ્લાસ્ટિકનો વપરાશ બંધ કરીને પર્યાવરણને નુકસાનના કારે તેવી વસ્તુઓનો વપરાશ કરીને,
- (૨) ઇલેક્ટ્રોનિક્સ વસ્તુઓની ખરીદી તેના સ્ટાર જોઈને કરો. જે ઇલેક્ટ્રોનિક્સ વસ્તુઓ ઓછી વીજળી વાપરે તેવી વસ્તુના વપરાશનો જ આગ્રહ રાખો. વીજળીનો બચાવ કરીને શક્ય હોય તો સૂર્યપ્રકાશનો વધુમાં વધુ ઉપયોગ કરવો,
- (૩) જ્યારે વીજળીનો વપરાશ ન કરવો હોય ત્યારે સ્વીચ્ચ બંધ રાખવી,
- (૪) કમ્પ્યુટર, ટીવી, ચાર્જર વગેરેના પ્લાગને જડ્ઝર ન હોય ત્યારે બંધ કરી દેવા,
- (૫) ઇલેક્ટ્રોનિક્સ વસ્તુઓનો કચરો (વેસ્ટ) નીકળો તેને યોગ્ય રીતે રિસાયકલ કરીને નિકાલ કરવો.
- (૬) ખાસ તહેવારોએ, ચોમાસા પહેલાં વૃક્ષારોપણના કાર્યક્રમનું આચ્યોજન કરો,
- (૭) ભેટમાં આપવા માટે વિવિધ છોડ આપવા. પ્લાસ્ટિક પેંકિંગને બદલે કાગળના પેંકિંગનો ઉપયોગ કરી શકો,
- (૮) ઈ-પેપર, ઈ-મેલ્ઝિન, ઈ-બુક વાંચવાની આદત વિકસાવવી.
- (૯) બળતણ બચાવવા ખાનગી વાહનના બદલે જાહેરપરિવહન સુવિધાઓનો મહત્વ ઉપયોગ કરવો.
- (૧૦) જડરિયાત પૂરતો ખોરાક લેવો, ખોરાકનો બગાડ કરવો નહીં.
- (૧૧) ઘરે કે આસપાસ પાણીના ટપકતા નજ બંધ કરવા, પાણીનો વ્યય અટકાવી, પાણીનો બચાવ કરવો.
- (૧૨) પૂજાપાનો કચરો કે પ્લાસ્ટિક તેમજ ધાર્મિક ઉજવણીઓમાં પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસ (POP)ની મૂર્તિઓનું વિસર્જનનદી કે તળાવોમાં ના કરવું.

- (૧) જીમિને ફુત્રિમ ખાતરના નુકસાનથી બચાવવા ઓર્ગેનિક ખેતી, જેમાં ગામની ભાગોળે એકત્રિત થતાં પ્લાસ્ટિક સિવાયના કચરાનો, છાણનો ઓર્ગેનિક ખાતર તરીકે ઉપયોગ કરવો,
- (૨) ખેતી સિવાયની ગામતળ અને સીમતળની ખુલ્લી જગ્યાએ વૃક્ષારોપણ કરવું,
- (૩) ઘરની આસપાસની ખુલ્લી જગ્યાએ વૃક્ષારોપણ કરવું,
- (૪) પ્લાસ્ટિકનો યોગ્ય નિકાલ કરી પર્યાવરણ બચાવવું,
- (૫) કોલસા કે લાકડાનો બળતણ તરીકે નહિવત ઉપયોગ કરી પર્યાવરણ બચાવી શકો,
- (૬) ખોરાક અને પાણીનો થતો બગાડ અટકાવી પર્યાવરણ બચાવી શકો,
- (૭) ગામમાં આવેલ તળાવ કે ગામમાંથી પસાર થતી નહીના પાણીને પીવાલાયક સ્વરચ્છ રાખો.
- (૮) ગામની આસપાસ વસતાં પશુ-પક્ષી, વન્ય પ્રાણીઓનું રક્ષણ કરવું.
- (૯) ખેતરમાં થતાં નકામાં ઘાસ કે નિદામણને બાળવું નહિ પણ ખાતર બનાવવું.
- (૧૦) શૌચાલયનો ઉપયોગ કરવો અને ખુલ્લામાં જાજર ના કરવું કે પેશાબ ના કરવો.
- (૧૧) ખેતીમાં ટપક અને ફુવારા પદ્ધતિ અપનાવી પાણીનો બચાવ કરવો.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

- ૦૫ વિશ્વ માટી દિન
- ૧૧ વિશ્વ પર્વત દિન
- ૧૪ રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંસ્કરણ દિન

SUN

MON

TUE

THU

FRI

SAT

JANUARY

ખંડનો દોર કામિલ છે. તે પક્ષીઓને જ નાનિ
પણ માનવીએનાં પણ ગતિ કર્યે છે.

3

2

1

10

9

8

7

6

5

4

3

17

16

15

14

13

12

11

10

24

23

22

21

20

19

18

17

31

30

29

28

27

26

25

૦૧ નવ્યું વર્ષ
૧૪ ઉત્તરાયણ (મકરસંકાંતિ)
૨૬ પ્રજાસત્તાક દિવસ

પરંપરાગત ખેતી વિશેની માહિતી :

૧. પરંપરાગત ખેતી વિશેનું મહત્વ તથા ખેતીની લગતી માહિતી.

- અગાઉ દેશી બિયારણથી ખેતી થતી હતી.
- પાકમાં રાસાયણિક દવાઓ અને ખાતરનો ઉપયોગ નહોતો થતો, જેથી જમીન ફળદૂપ રહેતી હતી.
- દેશી બિયારણ લાંબા સમય સુધી સાચવી રહાતું હતું.
- મૌઘા બિયારણની ખરીદી કરવી પડતી નહોતી.
- દેશી બિયારણામાં કોઈ પણ પ્રકારનો રોગ લાગુ પડતો નથી.

૨. પરંપરાગત ખેતીનું મુલ્ય :-

- દેશી ચોખા વધુ સમય સુધી બગડતા નથી.
- દેશી અનાજ ખાવાથી લોકોનું આરોગ્ય જલદાઈ રહે છે.
- દેશી અનાજમાં રોગ પ્રતિકારક શક્તિ, પોષક તત્વો અને વિટામીન વધુ પ્રમાણમાં હોય છે.
- હવે શહેરી લોકો પણ દેશી અનાજ પસંદ કરતા થયા છે.

૩. રસાયણિક ખેતીનું જોખમ :-

- રસાયણિક ખેતીથી જમીનનો બગાડ થાય છે અને ફળદૂપતા ધારે છે.
- રસાયણિક અનાજ ખાવાથી લોકોમાં અનેક જાતની બિમારીઓ થાય છે.

૪. પરંપરાગત અનાજનું મહત્વ :-

- પરંપરાગત અનાજ ખાવાથી વિટામીન અને પોષક તત્વો પૂરતા પ્રમાણમાં મળી રહે છે.
- પરંપરાગત અનાજ ખાવાથી રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધે છે.
- પરંપરાગત અનાજ લાંબા સમય સુધી બગડતું નથી.
- પરંપરાગત અનાજનો બજાર ભાવ સારો મળે છે.

૫. પરંપરાગત અનાજના નામો :-

- ભરણદ ધાન: સફેદ અને લાલ નાગાલી, જુવાર, બંટી, ભાદલો, કોદરા, વરાઈ, બાજરી અને રાણો.
- ચોખા: ટાઈચુન, લાલકળા, આંબામોર, તુળસ્યા, ઇન્દ્રાણી, ફૂટીયુ, ફૂણાકમોદ, કોલમ, કોલપી, લાલ કોલમ, કાજળહાર્યા, ખળસી, ધૂળેભાત, બંગાળ, ધૂમને અને કિરણે.
- દેશી કઠોળ: અળદ, તુવેર, ફુળીત, વાલ, ચોળી, મગ અને મઠ.
- તેલબીયા: ખરસાણી, સોચાણીન, ડોળી, મગફળી, તલ, સૂર્યમુખી અને કપાસિયા.

૬. અનાજ સંગ્રહ કરવાની પદ્ધતિઓ :-

અનાજનો સંગ્રહ કરવા માટે જમીન લેવલથી બેથી પ્રણ ફૂટ ઉચે લાકડા અને વાસનો માળ બનાવી એના ઉપર માટીમાંથી અને વાસમાંથી બનાવેલી કોઠીઓમાં ભરવામાં આવે છે. અનાજ જમીનથી ઉપર મુકવાથી નાના નાના જીવ જંતુઓ અને ઉંદરોથી સુરક્ષિત રહે છે અને હવા ઉજશ પણ સહેલાઈથી મળી રહે છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૨૬ જાન્યુઆરીએ ભારતીય સંવિધાન અમલમાં
આવવાથી આ દિવસ પ્રજાસત્તાક દિન તરીકે ઉજવાય છે.

1 NO
POVERTY

SUN		TUE	WED	THU	FRI	SAT
	1	2	3	4	5	6
	8	9	10	11	12	13
	15	16	17	18	19	20
	22	23	24	25	26	27
						28

માનવ, મન વિદેના પ્રેમ અથવા
પ્રકૃતિ પ્રેમનું બિજોલા રચાયા
વ્યારે સંખ્યા જન્મ જન્મ જન્મ જન્મ જન્મ જન્મ.

મિલેર (બારેર અનાણ) એટલે કે આપણું પરંપરાગત અનાણ, ફેલિશિમથી અસ્પૂર્ણ, ત્વાને વ્યાપન રહ્યે છે, લોહીની ઉષપ દૂસ કરે છે, યારીને તથાપુરુષ કરે છે અને જને ઘરાડવામાં મહેદુષ જને છે.
(મિલેર અને પરંપરાગત જેતી હેઠળે ઓછી મહેનતા દ્વારા નાફે છે.)

કમ્પોસ્ટ ખાતર કેવી રીતે તૈયાર કરવું ?

કેમિકલયુક્ટ ખાતરના લાંબા સમય સુધી ઉપયોગને કારણે જમીનની ખાતર ક્ષમતા ધીમે ધીમે ઓછી થવા લાગે છે. આને અવગાણાવા માટે, ખાતર એ વધુ સારો વિકલ્પ છે. કાર્બનિક પદાર્થોના વિઘટનમાંથી ખાતર મેળવવામાં આવે છે. પોષક તત્વોથી ભરપૂર હોવાથી તેનો ઉપયોગ છોડની વૃદ્ધિમાં વધારો કરે છે અને પાકની ઉપજ અને ગુણવત્તામાં પણ વધારો કરે છે. તો ચાલો જાણીએ કમ્પોસ્ટ ખાતર બનાવવાની રીત. જમીન પર કચરાનો ટગાલો કરીને પણ ખાતર તૈયાર કરી શકાય છે. પરંતુ ખાતર બનાવવાની સૌથી સરળ અને લોકપ્રિય પદ્ધતિ એ ખાડાની પદ્ધતિ છે.

- કમ્પોસ્ટ ખાતર તૈયાર કરવા માટે એવી જગ્યા પસંદ કરવી જોઈએ જે સંદિગ્ધ હોય અને હવાની અવરજનર સારી હોય. ખાતરી કરો કે તે સ્થળે પાણી ભરાયેલું નથી.
- ખાડા પદ્ધતિથી ખાતર બનાવવા માટે સૌપ્રથમ ૩ મીટર લાંબા, ૨ મીટર પહોળો અને ૧ મીટર ઊંડો ખાડો તૈયાર કરો.
- ચારે બાજુ પાણીનો છંટકાવ કરીને ખાડાઓને ભીના બનાવો .
- હવે સ્ટો, પાંડા, શેરડીની ભૂકી અને અન્ય ફળો અથવા પાકના અવશોષો, ડિગ્રેડેબલ રસોડાનો કચરો ઉમેરો.
- તેના પર ગાયના છાણનો એક સ્તર ફેલાવો અને પાણીનો છંટકાવ કરો.
- તેના પર ફરીથી કચરાના થર ફેલાવો.
- જાયારે ખાડો ભરવાનું શર થાય, ત્યારે તેને ૧૫ સે.મી.ના માટીના સ્તરથી ટાંકી દો.
- સમયાંતરે પાણી ઉમેરતા રહો. આ વિઘટન પ્રક્રિયાને ગડપી બનાવશો.
- લગભગ ૧૫ દિવસના અંતરે ખાડાઓમાં ભરેલો કચરો ફેરવતા રહો.
- લગભગ ૩ થી ૪ મહિનામાં, તમે પોષક તત્વોથી ભરપૂર ખાતર મેળવી શકો છો.

કુદરતી રોગ પ્રતિકારક દવાઓ :

રોગ પ્રતિકારક દવાઓ ઘરે જ બનાવી શકાય છે. જેનાથી જમીન અને પાકને ઝેરી તત્વોથી બચાવી શકાય છે. આપણી તંદુરસ્તી માટે ઉત્તમ છે. વળી વગર ખર્ચ જાતે જ બનાવી શકાય છે. કુદરતી રોગ પ્રતિકારક દવાઓ જીવસ્તુચિને બિલકુલ નુકશાનકારક નથી. તે છોડ માટે લાભદાયક છે અને નુકશાનકારક જંતુઓને ભગાડે છે જાયારે જમીનને ઉપયોગી કિટાણુંઓને બચાવે છે.

લસણ અને તીખા મરચાં : શક્કય હોય તેટલા તીખાં ૨૫૦ ગ્રામ મરચાંને ૪ લીટર પાણીમાં ૧૫ મીનીટ સુધી ઉકાળો, પછી તેમાં ૨૫૦ ગ્રામ વાટેલું લસણ ઉમેરો અને ફરીથી ૫ મીનીટ ઉકળાવા દો. ત્યારબાદ ઠંડા પડેલા દ્રાવણમાં બીજું ૨ લીટર પાણી ઉમેરો અને આ રીતે તૈયાર થયેલા મિશ્રણને છોડના મૂળાં રેડો અને પાંડા ઉપર છાંટો જે વૃક્ષને રોગ સામે રક્ષણ આપે છે.

લસણ, કુંગાળી અને તીખી મરચાં : ૫૦૦ ગ્રામ લસણ, ૫૦૦ ગ્રામ તીખાં મરચાં અને પાંચેક કુંગાળી બરાબર વાટીને ૧૨ લીટર પાણીમાં મીક્ષ કરીને એક અઠવાડીયા સુધી રાખો અને સમયાંતરે તેને હલાવતા રહો. આ રીતે તૈયાર થયેલા મિશ્રણને છોડના મૂળાં રેડો અને પાંડા ઉપર છાંટો જે વૃક્ષને રોગ સામે રક્ષણ આપે છે.

લીમડો, આકડો, ગંધાતી, અને પશુના પેશાબને એક ટબમાં ૧૫ દિવસ સુધી રાખો. રોજ હલાવતા રહો. ૧૫ દિવસ પછી એને ગાળી લઇને છાંટવાથી રોગ સામે રક્ષણ મેળવી શકાય છે.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસો

૦૨ પાણીગ્રસ્ત જમીન દિન

૨૭ આંતરરાષ્ટ્રીય ધૂવીય (સફેદ) રોછ દિન

૨૮ રાષ્ટ્રીય વિજાન દિન

2 ZERO
HUNGER

SUN						
MON						
TUE						
WED						
THU						
FRI						
SAT						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

“જીથ, જુદા, જુદી જરાછે તો જીતસ્થિત જાશે.”
વૃદ્ધારેપણ, તત્ત્વા, નાગાર્થ, આર્દ્રાની નાટીઓ
કરી છુંટ અનાંસે. પણ, પણી અને ત્યાં જીતસ્થિત જાશે.
સમયદાન અને રેન્ડિંગ જાશે.

2026 MARCH

03 હોળી
08 ધૂળીઠી
08 મહિલા દિવસ

20 ચેટી ચાંદ / રમજાન ઈદ
26 રામ નવમી
31 મહાવીર સ્વામિ જયંતિ

ઇઓડને પાણીની તાત્કાલિક જરૂરિયાત દર્શાવતા લક્ષણો :

- ઓછા પાણીને કારણે છોડ/વૃક્ષ ઉપર પાણીનો તણાવ દેખાય છે, પાંડાં ટીલાં પડી જાય અને જેને લીધે છોડ/વૃક્ષ નમી જાય છે, માટે પાણીની જરૂર છે.
- પાણીના અભાવે છોડ/વૃક્ષનો ધીમો વિકાસ અને પાંડા પીળા પડી જવા. પાણીની અછતને કારણે છોડ/વૃક્ષમાં ખોરાકની પ્રક્રિયા (પ્રકાશ સંશોધણ) ધીમી પડી જાય છે અને છોડ/વૃક્ષનો વિકાસ થોગ્ય થતો નથી.
- છોડ/વૃક્ષના લીલા ભાગના નુકશાન નરી આંખે દેખાય છે. છોડ/વૃક્ષ ટોચના ભાગોથી મરતો દેખાય, પાણીની અછતને કારણે છોડ/વૃક્ષમાં થતું પરિભ્રમણ ઘટી જાય વિગેરે, માટે પાણીની જરૂર છે.
- છોડ/વૃક્ષનો ધીમો અથવા અપૂર્ણ વિકાસ અને પાંડાઓનો વિકૃત દેખાવ – છોડ/વૃક્ષના મૂળને શાસ લેવામાં ઘટાડો, ઓક્સિજનની ગેરહાજરી (શાસોચ્છવાસમાં ગરબડ)નું કારણ છે. છોડ/વૃક્ષને વધારે પડતું ખોટી રીતે પાણી આપેલ હોય.

વૃક્ષને પાણી પીવડાવવાની સામાન્ય રીતો :

પાણી છોડ/વૃક્ષ માટે જરૂરી બાબત છે. છોડમાં થતા વિકાસની કિયાઓને પાણી મદદરૂપ થાય છે. છોડને ખોરાક પૂરો પાડવામાં અને છોડના વિકાસ માટે બીજી મહિત્વપૂર્ણ પ્રક્રિયાઓ જેવી કે પ્રકાશ સંશોધણ, બાધ્યોત્સર્જન, શાસોચ્છવાસ માટે પાણી મહિત્વનો ભાગ ભજ્યે છે.

- નવા વાવેલા છોડને વારંવાર પાણી પીવડાવતા રહો, જ્યાં ચુંદી તેના મૂળ જમીનમાં મજબૂત રીતે ચોટી ના જાય.
- છોડને ઉનાગામાં અને ગારમ વાતાવરણમાં પાણીની વધારે જરૂર હોય છે.
- વૃક્ષને દિવસના ઠંડા વાતાવરણ દરમ્યાન જ પાણી આપવું હિતાવણ છે જેમ કે વહેલી સવારે સૂર્યોદય સમયે અને મોડી સાંજે.
- જ્યારે વરસાદ વધારે હોય ત્યારે પાણી આપવું ના જોઈએ. ખૂબ જ આંદું પાણી કે ખૂબ જ વધારે પાણી છોડને નુકશાન કરે છે.
- વૃક્ષના પાંડાઓ પર ધૂળ જામી ગઈ હોય તો અને ફૂવારાથી ધોવા જરૂરી છે. જેથી વૃક્ષના પાન સૂર્ય પ્રકાશનો લાભ લઈ શકે.
- વૃક્ષની સ્થિતિ જોઈને પાણી આપવું જોઈએ જેમ કે, ગરમીને કારણે વૃક્ષ સુકાતુ જાય, અનેં પાંડા ટીલાં પડી જાય તો અને પાણીની તાત્કાલિક જરૂર છે. આ સમયે પાણી આપવામાં આવતાં તે ફરી ખીલી ઊંઠે છે, પોતાની મૂળ સ્થિતિ પુનઃ પ્રાપ્ત કરે છે.
- જમીન પરની સપાટી સૂક્કી હોય તો તેને પાણીની જરૂરિયાત છે અને હંમેશાં નથી કારણ કે, સપાટી પહેલા સુકાઈ જાય છે અને તેને કારણે છોડ/ વૃક્ષની મુળની આસપાસ સુકું છે કે લીલું તેની સાચી ખબર પડતી નથી. સપાટી નીચે માટી ભીની હોય તો પાણીની જરૂર ના હોય.
- સામાન્ય રીતે વૃક્ષને ધીમી ધારે પાણી આપવું એ વધારે અસરકારક છે જેથી પાણી જમીનમાં છોડ/વૃક્ષના મૂળ સુધી ઊડે ઉત્તરે અને ચારે બાજુ ફેલાય.
- છોડ/વૃક્ષની આજુબાજુની સપાટીનું ધોવાણ થતું અટકાવવા અને ધીમું બાધીભવન થતું રોકવા થોગ્ય આરચ્છાદાન કરવું જોઈએ. છોડના થડની આજુબાજુ ટાંકવું.

પર્યાવરણીય, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહિત્વના દિવસો

03 વિશ્વ નન્યાજીવ દિવસ

૧૪ નદીઓને પ્રદૂષણ થી જાવાવા, સુરક્ષિત કરવા માટેનો દિવસ.

૨૦ વિશ્વ ચકલી દિવસ

૨૧ વિશ્વ વન દિવસ, વિશ્વ વૃક્ષારોપણ દિવસ, વિશ્વ લકડા દિવસ

૨૨ વિશ્વ જળ દિવસ અને સારોગયલક્ષી સ્થાપના દિવસ

૨૩ વિશ્વ હવામાનશરીર દિવસ, વિશ્વ સંસાધન દિવસ

5 GENDER EQUALITY

ભૂમિ પ્રોડચુર્સ કલેક્ટીવ

સપનું/વિગ્રહન : અમારાં સપનું છે કે ભૂમિ પર નભતા ગ્રામ્ય સમૃદ્ધાયની આજુવિકામાં વધારો થાય અને એમના જીવન ધોરણમાં સકારાત્મક પ્રગતિ થાય.

હેતુ/કાર્ય : અમે પરંપરાગત, ઓર્ગનિક ખેત ઉત્પાદનના જથ્થામાં વધારો કરવા, ગુણવત્તા અને ક્ષમતામાં વધારો કરવા માટે કાર્ય કરીએ છીએ. અમારી પાસે અમારી પોતાની મુલ્યવર્ધન કરવા માટેની કાયંપ્રક્રિયા અને તે ખાદ્ય પુરવઠા સામગ્રીને બજારમાં વેચાણ માટેની વ્યવસ્થા છે.

ભૂમિના ઉદ્દેશ્યો :

- પરંપરાગત / પુનર્જીવિત ખેતીને પ્રોત્સાહિત કરવી અને મિલેટને મહત્વ આપવું.
- પરંપરાગત ખેત જમીનને ફળદૂપ બનાવવી અને તેની ઉત્પાદન ક્ષમતા વધારવી.
- વધુમાં વધુ વૃક્ષારોપણ કરાવવું અને વૃક્ષોને ટકાવી રાખવાં.
- ગૌણ વન પેદાશો પર અધિકારો આપવવા, જાળવવા અને એકત્રી કરણ તેમજ યોગ્ય મુલ્ય મેળવવા માટેની વ્યવસ્થા કરવી.
- ઉત્પાદનોના મુલ્યવર્ધન અને યોગ્ય મુલ્ય માટે કાયમી માળખું ઉભું કરી, સક્ષમ બનાવવું.

ભૂમિ પ્રોડચુર્સ કલેક્ટીવ દ્વારા પરંપરાગત અનાજની "બીજ બેંક" બનાવી છે જ્યાં સ્વદેશી બિયારણો એકત્રિત કરવામાં આવે છે, સાચવવામાં આવે છે અને ખેડૂતોને વિતરણ કરવામાં આવે છે. ભૂમિ દ્વારા પરંપરાગત ખેતી માટે સઘન તાલીમ પણ પ્રદાન કરવામાં આવે છે જેથી જમીન, પાણી, કુદરતી ખાતર, મજૂરી અને જમીન ઉત્પાદન (જથ્થા અને ગુણવત્તામાં) શ્રેષ્ઠ બનાવવાનો સમાવેશ થાય છે. ખેડૂતો અને ખેત કામદારોની આજુવિકામાં સુધારો થાય છે, તે નકારાત્મક બાબતો (દા.ત. પ્રદૂષણ, જંગલનો નાશ, જમીનનું ધોવાણ અને પાણીની અછત અને બગાડ)ને પણ ઘટાડ છે. FAO (UN ફૂડ એન્ડ એગ્રિકલ્યુર ઓર્ગનાઇઝેશન) અનુસાર આ 'સેવ એન્ડ ગ્રો' (બચાવો અને ઉછેરો) પદ્ધતિ જ હવેની ખેતીનું ઉદાહરણ હોવું જોઈએ.

"ભૂમિ" ઉત્પાદક સંઘ પ્રગતિના પંથે...

- દરેક ગામમાં ૩ થી ૪ ખેડૂતો હવે ૧૫૦ ગામોમાં પરંપરાગત ખેતીને પુનર્જીવિત કરી રહ્યા છે, કૃષિ જમીનની ફળદૂપતા અને વિસ્તાર તેમજ જમીનની ઉત્પાદકતા વધી છે.
- "બીજબેંક"ને સમૃદ્ધાય તરફથી જબરદસ્ત પ્રતિસાદ મળ્યો છે. બજારમાંથી મૌઘા હાઇબ્રિડ બિયારણ ખરીદવાને બદલે હવે તેઓ પોતાની સંચાયાં "ભૂમિ" પાસેથી બિયારણ ઉધાર લેવાનું શરૂ કર્યું છે અને નજુકના ખેડૂતોને બીજનું વિતરણ પણ કરે છે.
- બીજ બેંકમાં ૧૫ થી વધુ પ્રકારની પરંપરાગત પુનર્જીવિત ચોખાની જાતો તેમજ ૧૦ થી વધુ પ્રકારની બાજરીની જાતો છે.
- "ભૂમિ" પાસે તેમના ઉત્પાદનોના ભરડો કરવાનું મશીન, અનાજ ઉંઘવાનું અને પેકિંગ માટેની મશીનરીનો પોતાનો સેટ છે.
- "ભૂમિ"ની કામગીરીને લીધે જોડાયેલા ખેત પરિવારોમાંથી ૨૦%ની આવકમાં વધારો થયો છે. ઈ. ૨૦૨૨ સુધી ૧૫૦ ગામડાઓમાં ૫૦૦૦ થી વધુ પરિવારોના સહયોગથી ૨૦૧૬ થી ૨૦૨૪ સુધીમાં ૩,૫૩,૫૨૮ ફળાઉ, વન્ય અને દેશી વૃક્ષો વાવવામાં આવ્યા છે અને તેમની સંભાળ લઈને જુવિત રખાયાં છે.
- ઘણા વન્ય અને ફળાઉ વૃક્ષોએ હવે ફળ આપવાનું શરૂ કરી દીધું છે. પરિણામે, બાળકો અને મહિલાઓને પોષણ મળી રહ્યું છે, પક્ષીઓને તેમનો ખોરાક મળી રહ્યો છે અને મફત અને આરોગ્યપ્રદ ઘણસચારાને કારણે પશુપાલન સાથે સંકળાયેલા લોકોને ફાયદો થદ રહ્યો છે.

ભૂમિ પ્રોક્ષ્યાસર્ક કલેક્ટિવ

આબોહવા પરિવર્તનના પડકારો સામે સમુદાયને સક્ષમ કરવા માટે ભૂમિ પ્રોક્ષ્યાસર્ક તેના સભ્યોના ઉત્પાદનો અને તેના મૂલ્યવર્ધન થકી સાચી કિંમત મેળવવા માટે સ્વ-ટકાઉ સંસ્થાકીય માળખું ઉભું કરી તેને સક્ષમ બનાવવા પ્રયત્ન કરે છે.

:: નાગલી જેવા અને અન્ય પરંપરાગત ધાર્યો ::

પરંપરાગત અને પુનર્જીવિત ફૂલિને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેઓ જીમનની ઉત્પાદન ક્ષમતામાં વધારા માટે પ્રયત્ન કરે છે.

અનાજ

:: ફળકાદી, વન્ય અને આયુરોદિક વૃક્ષો ::

વધુમાં વધુ વૃક્ષારોપણ માટે પ્રોત્સાહિત કરી તેને ટકાવી રાખવા અને તેનું મૂલ્યવર્ધન કરવા ટેકો પૂરો પાડે છે.

વૃક્ષારોપણ

:: વાંસ, મધ્ય અને મહુડા વિગેરે ::

વન ઉત્પાદન

ગૌણ વન પેદાશો એકત્રિત કરવા, સાચવવા અને તેના મૂલ્યવર્ધન થકી યોગ્ય કિંમત મળે તે રીતે માળખાકીય ટેકો આપે છે.

:: વાંસની બનાવટો પાપડ અથાણાં વિગેરે ::

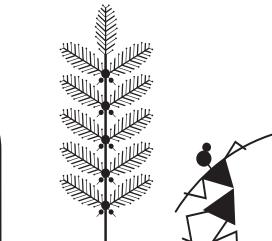
કળા/હસ્તકળા અને મૂલ્યવર્ધન

પરંપરાગત ગ્રામીણ કામદારોના સ્થાનિક ઉત્પાદનો, તેમની કળા-હસ્તકળા અને સંસ્કૃતિની જાળવણી અને નવીનીકરણ દ્વારા મૂલ્યવર્ધન કરવા પ્રયત્ન કરે છે.

જમીનમાલિકો અને બિગ-જમીનમાલિકો માટે સભ્યપદ

(દેશી બિચારણ અને કુદરતી ખાતરથી ખેતી) કરતા કુટુંબો

વૃક્ષારોપણ કરતા અને ટકાવતા કુટુંબો / ગૌણવન પેદાશ એકત્રિત કરતા કુટુંબો

ઉપરોક્ત ઉત્પાદનોનું મૂલ્ય વર્ધન કરતા કુટુંબો

ગૌણવન પેદાશોના અધિકાર અપાવવા, જાળવવા અને એકત્રીકરણની વ્યવસ્થા ઉભી કરવી.

લો સાથે મળીને

“ભૂમિ પ્રોક્ષ્યાસર્ક કલેક્ટિવ”ને મજબૂત બનાવીએ.
આપણું ઔનો વિકાસ કરીએ.

સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ

સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ શું છે? — જમીન બચાવવા માટેનું અભિયાન

વધતા જતા ઉદ્ઘોગીકરણ અને પ્રદૂષણથી જંગલનો વિનાશ થઈ રહ્યો છે. ખેતીમાં રાસાયણિક ભાતરનો વધુ પડતો ઉપયોગ, જમીનનું ધોવાણ, પાણીનો બગાડ, બેફામ વધતાં બાંધકામ જેવા ગંભીર મુદ્દાઓ સામે જમીન બચાવવા માટેનું લોકજાગૃતિ અભિયાન એટલે ‘સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ’. જમીન-સુધારણા, જમીન-સંરક્ષણ, જમીનની ફળદુપતા વધારીને ઉપજાઉ બનાવવા, જમીન સાથે જોડાયેલા ખેડૂતો, ખેતમજૂરો, પશુપાલકોનું જીવનધોરણ ઊંચું લાવવા, ખેતી અને જંગલની જમીનની સુરક્ષા સાથે જમીન અધિકારની સુરક્ષા માટે સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ કાર્ય કરે છે.

સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ સાથે કોણ જોડાઈ શકે?

ખાસ કરીને વિધાયીઓ, કર્મશીલો, ખેડૂતો, ખેતમજૂરો, પશુપાલકો, સફાઈ કામદારો, પ્રકૃતિપ્રેમીઓ, પર્યાવરણાધીની, ઉદ્ઘોગકારો, સૈચિંદ્રિક સંસ્થાઓ અને તેના કાર્યકરો, સ્થાનિક સત્તામંડળો, સરકાર તથા જેઓ જમીનને પ્રદૂષિત થતી અટકાવવા અને તેના સંવર્ધન માટે એકજૂટ થવા, યોગાદાન આપવા માંગતા હોય એ તમામ લોકો જોડાઈ શકે.

જમીન બચાવવી શા માટે જરૂરી?

વિશ્વામીં તમામ જીવસૃષ્ટિ (પશુ-પદ્ધતિ, મનુષ્ય, વનરાજી વગેરે) જમીન પર નિર્ભર છે. ભારત ખેતીપ્રધાન દેશ છે અને મોટો વર્ગ ખેતી પર નિર્ભર છે, જેથી ખેતી માટે જમીન ખૂબ જ મહત્વનો ભાગ છે. જો જમીન જ ખરાબ હશે તો તેની સીધી વિપરીત અસર તમામ જીવસૃષ્ટિ પર પડશે. આરોગ્યને નુકસાન થશે. સમગ્ર જીવસૃષ્ટિ પર જોખમ વધશે. વર્તમાનમાં આપણે તેની અસરો અનુભવી રહ્યા છીએ, જમીન-સંરક્ષણ અને જમીન-સુધારણાથી ખેડૂતો અને જમીન પર નભત્યાં લોકો સમૃદ્ધ બનશે.

સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડ અભિયાન કેવી રીતે લોકોને જાગૃત કરશે?

- ફુલો આબોહવા પરિવર્તન (કલાઇમેટ ચેન્જ) અંગો લોકોને જાગૃત કરવા.
- ફુલો જમીન-પ્રદૂષણ વિશે લોકજાગૃતિ લાવવી.
- ફુલો રાસાયણિક ભાતરથી કરવામાં આવતી ખેતીને બદલે ઓર્ગેનિક ખેતી માટે ખેડૂતોને જાગૃત કરવા.
- ફુલો જમીન/માટીની ચકાસણી-તપાસ કરાવવી.
- ફુલો ઉદ્ઘોગીકરણની સમતુલા સાથે જમીનનું રક્ષણ કરવા અંગો લોકજાગૃતિ કેળવવી.
- ફુલો જમીનના ધોવાણ અંગો મહિતમ વૃક્ષારોપણ કરવા લોકોને પ્રોત્સાહિત અને જાગૃત કરવા તથા સામાજિક વનીકરણ તરફ લોકો વળે તે માટે પ્રયાસ કરવો.
- ફુલો લોકો પર્યાવરણપ્રેમી (ઇકોફેન્ડલી) બને તે દિશામાં પ્રયાસ કરવો.
- ફુલો જૈવિક વિવિધતા જળવાઈ રહે તે માટેનાં પગાલાં ભરવાં.

**સ્ટેન્ડ ફોર લેન્ડની તમામ પ્રવૃત્તિઓ, લોકભાગીદારી અને ખાસ કરીને
જમીન સાથે જોડાયેલાં લોકોના સહયોગથી હાય ઘરવામાં આવે છે.**

સામાજિક વનીકરણ

સામાજિક વનીકરણ એટલે સમુદાયનું સામાજિક-પર્યાવરણીય કાર્ય-આયોજન કે જે સમુદાય માટે જરૂરી બળતણના લાકડા, ઈમારતી લાકડા, ધાસચારો, ખોરાક, આશ્રય અને અન્ય જરૂરિયાત પૂરી પાડવા સાથે પરંપરાગત વન વિસ્તારો ઉપર દુબાણ ઘટાડે છે. આ ઉપરાંત વૃક્ષારોપણ આબોહવા પરિવર્તન સામે રક્ષણ આપે છે, કાર્બન ઉત્પન કરતા વાયુઓને ઘટાડે છે, સમુદાયમાં પ્રદૂષણનું પ્રમાણ ઘટાડે છે.

આ સિવાય બીજા અનેક પર્યાવરણીય, સામાજિક અને આર્થિક ફાયદા આપે છે.

સામાજિક લાભ

ફળોના વૃક્ષો તેમજ કિયન ગાર્ડન લોકોને આ વધતી પ્રક્રિયા સાથે ખેડવામાં મદદ કરે છે અને તે ઉપરાંત પોણાયુક્ત ખોડ અને ખાદ્ય સુદ્ધા પૂરી પાડ છે તેમજ બાળકો અને મહિલાઓના કુપોષણમાં ઘટાડો કરે છે.

આર્થિક લાભ

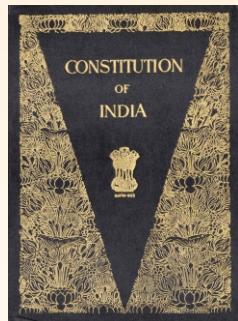
ખાદ્ય લોત તરીકે ફળના અને અન્ય વૃક્ષો સમુદાયને (વિયાધનના સીધા કે મુલાયાર્થીત વેચાણથી) આર્થિક રીતે પણ મદદ કરી શકે છે. આ ઉપરાંત વૃક્ષારોપણ સમુદાયને ગીન ભેદ નિકસાવવાના તેમજ ડેંપાકોના સમન્હ (દિલિશન ગ્રુપરાન પ્રોડક્યુસર કલેકટોર)ને મજબૂત કરવાની તક આપે છે.

પર્યાવરણીય લાભ
(ફળાંગાંથી) કે ખેતરમાં કરેલે વૃક્ષારોપણને
વિવિધ રીતે મદદ કરે છે અને તે ઉપરાંત પોણાયુક્ત
ખોડ અને ખાદ્ય સુદ્ધા પૂરી પાડ છે.
અન્ય પાપીઓ તેમજ જંતુઓ માટે ઘર બનાવે છે
જે આપણું પર્યાવરણીય સંતુલન જળી રાખવામાં
મદદસ્પ જને છે. તે સિવાય તે તેમને સમેત
સમુદાય અને તેની આસપાસ પર્યાવરણીય
જગ્યાની વધારાવા માટે પણ ટેકો આપે છે.

**સહ સાથે મળી વૃક્ષારોપણ કરીયો,
પર્યાવરણ બચાવીને
આજીવિકા મેળવીયો.**

सत्यमेव जयते

भारतीय बंधारण

आमुख

अमे भारतना लोको भारतने एक सार्वभौम समाजवादी
जिनसांप्रदायिक लोकतंत्रात्मक प्रजासत्ताक तरीके संस्थापित
करवानो तथा तेना सर्व नागरिकोने :
सामाजिक, आर्थिक अने राजकीय

न्याय

विचार, अभिव्यक्ति, मान्यता, धर्म अने उपासनानी
स्वतंत्रता
दररजा अने तकनी
समानता।

प्राप्त थाय तेम करवानो, अने तेओ सर्वमां व्यक्तिनां
आत्मसञ्ज्ञाननी जागृतपणी अने राष्ट्रनी
ऐकता अने अखंडिततानी खातरी आपती
बंधुता।

विकसाववानो गंभीरतापूर्वक संकल्प करीने
अमारी संविधानसभामां

२६ नवेम्बर, १९४७ना रोज

आयी आ संविधान अपनावी, तेने अधिनियमित
करी अमने पोताने अर्पित करीअे छीअे.

“ हुं सभुदायर्नी प्रगतिने महिलाओ औ अप्राप्तकरेली प्रगतिना आधारे मापुं छुं.”

- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर